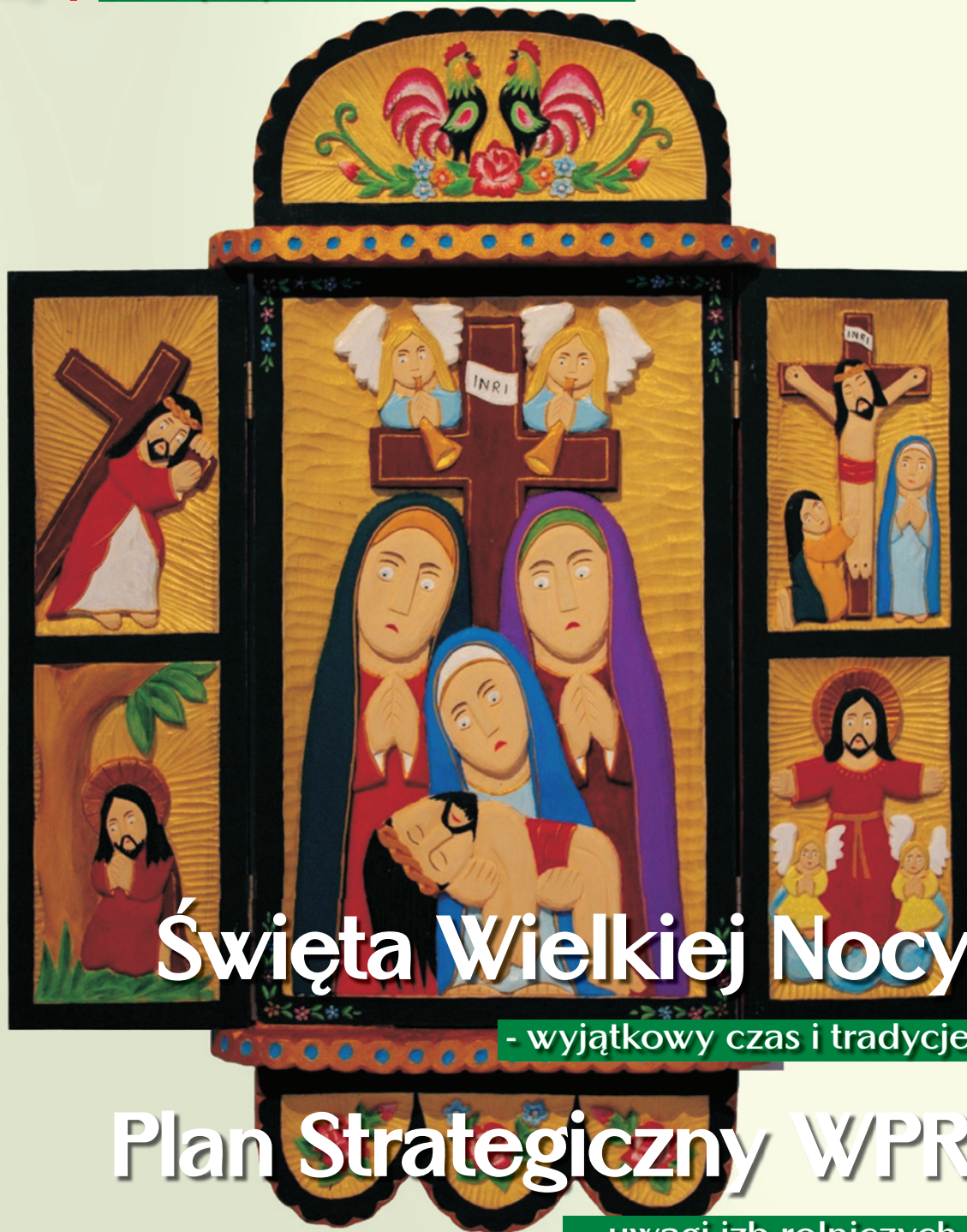

W

nowej roli

Miesięcznik
Rolniczy

ISSN 2300-4487
Nr 3 (119) marzec 2021

Święta Wielkiej Nocy

- wyjątkowy czas i tradycje

str. 3,15,16

Plan Strategiczny WPR

- uwagi izb rolniczych

str. 6-10

Lista odmian zalecanych

- do uprawy na 2021 rok

str. 12-13

Spis treści

Aktualności

Święta Wielkiej Nocy

.....str. 3

Specjalista radzi

Sprzedż nieruchomości rolnych

.....str. 4

Samorząd rolniczy

Działania izby rolniczej

.....str. 5

Temat numeru

Plan Strategiczny WPR

.....str. 6-10

Dobre praktyki w rolnictwie

Konkurs Małżonki Prezydenta RP

.....str. 11

„Bezpiecznie na wsi mamy...”

.....str. 11

Ubezpieczajmy się u siebie

Nieszczęśliwe wypadki

.....str. 14

Informacje z rynku „Zjazdowa”

Palmy Wielkanocne

.....str. 15

Smaki i pasje z regionu

Wielkanoc w Łowickiem

.....str. 16

Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego
ul. Beskidzka nr 124, 91-610 Łódź
tel. 42 632-70-21 fax 42 632-70-31,
www.izbarolnicza.lodz.pl, info@izbarolnicza.lodz.pl

Izba Rolnicza
Województwa Łódzkiego

Biura Powiatowe	Przewodniczący/ Delegat	Adres biura	Telefon/@
Bełchatów	Piotr Kociołek Janusz Frydrychowski	Urząd Gminy ul. Kościuszki 13 97-400 Bełchatów	511 124 504 bpbelchatow@izbarolnicza.lodz.pl
Brzeziny	Eugeniusz Supera Dorota Kołodziejczyk	UG Brzeziny ul. Sienkiewicza 16 A 95-060 Brzeziny	510 474 851 bpbzeziny@izbarolnicza.lodz.pl
Kutno	Włodzimierz Jaworski Andrzej Górczyński	ul. Podrzeczna 18 99-300 Kutno, pok. 117	510 474 825 bpkutno@izbarolnicza.lodz.pl
Łask	Bronisław Węglewski Iwona Mamzer	ul. Narutowicza 17 98-100 Łask	510 474 871 bplask@izbarolnicza.lodz.pl
Łęczyca	Zbigniew Marczak Krzysztof Ogórek	ul. Kaliska 9a 99-100 Łęczyca	510 474 825 bpleczyca@izbarolnicza.lodz.pl
Łowicz	Roman Wodzyński Waldemar Wojciechowski	ul. Starościńska 1 99-400 Łowicz, pok. 213	510 474 800 bpłowicz@izbarolnicza.lodz.pl
Łódź-Wschód	Michał Owczarek Marcin Derach	ul. Beskidzka nr 124 91-610 Łódź, pok. 2	510 474 874 bplodz-wsch@izbarolnicza.lodz.pl
Opoczno	Marian Kacprzak Krzysztof Juszyński	Starostwo Powiatowe ul. Kwiatowa 1a 26-300 Opoczno, pok. C16	510 474 870 bpopoczno@izbarolnicza.lodz.pl
Pabianice	Grzegorz Antoniewski Jan Chojecki	ul. Piłsudskiego 34 95-200 Pabianice	510 474 865 bpbabianice@izbarolnicza.lodz.pl
Pajęczno	Paweł Sikora Jarosław Gasiński	ul. 1 Maja 13/ 15 98-330 Pajęczno, pok. 14	510 474 813 bppajeczno@izbarolnicza.lodz.pl
Piotrków Tryb.	Janusz Terka Szymon Bogusławski	Starostwo Powiatowe Al. 3 Maja 33 97-300 Piotrków Tryb.	510 474 861 bppiorkow@izbarolnicza.lodz.pl
Poddębice	Ewa Bednarek Leszek Chmielecki	GS Samopomoc Chłopska ul. Kaliska 3/5 99-200 Poddębice	510 474 725 bppoddebice@izbarolnicza.lodz.pl
Radomsko	Andrzej Komala Andrzej Gruszczyński	ul. Kościuszki 6 97-500 Radomsko, pok. 210	510 474 801 bpradomsko@izbarolnicza.lodz.pl
Rawa Maz.	Sylwester Libera Małgorzata Rosa	ul. Kościuszki 5 96-200 Rawa Maz., pok. 58	510 474 850 bprawa@izbarolnicza.lodz.pl
Sieradz	Jan Kołodziejczyk Jerzy Wróbel	Starostwo Powiatowe Plac Wojewódzki 3 98-200 Sieradz, pok. 309	511 124 538 bpsieradz@izbarolnicza.lodz.pl
Skierniewice	Jacek Ossowicz Roman Rosiński	ul. Konstytucji 3 Maja 6 96-100 Skierniewice	510 474 841 bpskierniewice@izbarolnicza.lodz.pl
Tomaszów Maz.	Dariusz Kowalczyk Paweł Rochala	ul. Św. Antoniego 41 97-200 Tomaszów Maz., pok. 20	510 474 862 bptomaszow@izbarolnicza.lodz.pl
Wieluń	Krzysztof Wróbel Zbigniew Szudlarek	ul. Palestrancka 5/4 98-300 Wieluń	510 474 804 bpwielun@izbarolnicza.lodz.pl
Wieruszów	Jerzy Karsznia Adam Ciećka	ul. Waryńskiego 14 98-400 Wieruszów	510 474 804 bpwieruszow@izbarolnicza.lodz.pl
Zduńska Wola	Zenon Kowalski Krzysztof Nowak	ul. Ceramiczna 10 98-220 Zduńska Wola	510 474 793 bpzdunska.wola@izbarolnicza.lodz.pl
Zgierz	Jerzy Kuzański Adam Michaś	MPGK w Zgierzu ul. Łęczycka 24 95-100 Zgierz	510 474 738 bpzgierz@izbarolnicza.lodz.pl

TOWARZYSTWO
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH
T U W

Nazwa Placówki	Adres biura	Telefon
Biuro Regionalne w Łodzi	91-342 Łódź ul. Swojska 4	42/640-68-53, 640-68-54 lodz@tuw.pl
Oddział w Piotrkowie Tryb.	97-300 Piotrków Trybunalski ul. Kostromska 37	44/649-69-29, 649-69-80 piotrkowtrybunalski@tuw.pl
Oddział w Bełchatowie	97-400 Bełchatów ul. Wojska Polskiego 27 A	44/633-01-03 belchatow@tuw.pl
Oddział w Skierniewicach	96-100 Skierniewice ul. Jagiellońska 4	46/832-30-00, 832-36-49 skierniewice@tuw.pl
Oddział w Łowiczu	99-400 Łowicz ul. Zduńska 51	46/837-00-79 lowicz@tuw.pl
Oddział w Kutnie	99-300 Kutno ul. Zduńska 9	24/254-17-00 kutno@tuw.pl
Oddział w Sieradzu	98-200 Sieradz, ul. Rynek 19	43/822-33-99 fax: 822-38-68 sieradz@tuw.pl
Oddział w Łęczycy	99-100 Łęczyca, ul. Przedrynek 8	24/721-01-61 leczyca@tuw.pl
Oddział w Radomsku	97-500 Radomsko, ul. Piłsudskiego 4	44/683-51-05, 683-21-27 radomsko@tuw.pl

Miesięcznik Rolniczy

Redakcja: Materiały do gazet

Sylwia Skulimowska – 604 627 197

sylwia.skulimowska@izbarolnicza.lodz.pl

Reklama: Piotr Kociołek – 692 467 000

piotr.kociolek@wp.pl

Zdjęcie na okładce: Tryptyk z Pietą, rzeźba, E. Świderek, Archiwum Muzeum w Łowiczu (za zgodą autorki)

Wielkanoc w Łowickiem str. 16

Redakcja i wydawca nie ponoszą odpowiedzialności za treść tekstów i reklam dostarczonych przez instytucje współpracujące.

Redakcja nie zwraca niezamówionych tekstów i zastrzega sobie

prawo ich skracania, redagowania i umieszczania na stronie

www.izbarolnicza.lodz.pl

Nakład: 10 000 egz. ISSN 2300 - 4487

Wydawca: SAM-ROL Sp. z o. o.,

ul. Beskidzka nr 124,

91-610 Łódź, tel. 42 632 70 21

Projekty i druk: www.tagraf.pl

„Oto dzień, który Pan uczynił, radujmy się w nim i weselmy!”

Już Starożytna Tradycja Kościoła uznaje święta Zmartwychwstania Pańskiego za najstarsze i najbardziej czcigodne w całym roku liturgicznym. Współcześnie i my przeżywamy z wielką celebracją ten świąteczny czas. Chociaż jak pokazują doświadczenie z minionego roku, te święta mogą mieć i mniej radosny wymiar, bez uczestnictwa w Triduum Paschalnym, bez święconki, bez Rezurekcji, bez spotkań w rodzinnym gronie. Nie da się nie zauważyć, że zmieniło się dużo w kontekście wydarzeń na całym świecie pogrążonym w pandemii koronawirusa i naszego już rocznego przeżywania tej pandemii w naszym codziennym życiu, gdzie niejednokrotnie spotkaliśmy się z tą chorobą osobiście, czy też przez najbliższych. W kontekście tego wszystkiego co nas spotkało, ludzi, których uważamy za wierzących, należy sobie postawić pytanie czy i dlaczego te święta są tak ważne, czy dla nas dziś są jeszcze ważne?

Wielkanoc to przede wszystkim święta wiary. W jednej z Ewangelii Wielkanocnych usłyszymy o drodze do wiary w zmartwychwstanie uczniów Jezusa: Marii Magdaleny, Piotra i Jana. Maria Magdalena zobaczyła pusty grób. I zatrzymała się na tym znaku. Piotr zobaczył więcej. Wszedł do grobu i zobaczył ławę, na której spoczywało ciało Jezusa, zobaczył również całun, którym owinięte było Jego ciało. Zobaczył znaki, ale nie zobaczył Jezusa. Piotr widzi, ale jeszcze nie rozumie. Na końcu wszedł do grobu Jan. Zobaczył to samo, a jednak najwięcej. Jan „ujrzał i uwierzył”. By ujrzeć i uwierzyć potrzeba serca, które kocha i które wie, że jest kochane. Kto doświadcza w głębi serca miłości Jezusa, może uwierzyć w zmartwychwstanie. Każdy z uczniów Jezusa w innym czasie dochodzi do wiary w zmartwychwstanie. Jest to możliwe, bo Bóg stawia na ich drodze znaki.

Również dziś Jezus daje i nam znaki wieczności, możemy powiedzieć, że obecnie trudne są one dla nas, niejednokrotnie związane z cierpieniem choroby, bojaźni przed zakażeniem, a i z żałobą po stracie kogoś bliskiego. Jedni, jak święci mistycy noszą na sobie stygmaty, rany upodabniające do cierpiącego Jezusa. Inni odnajdują dziś Jezusa żyjącego na wieki w Biblii, nieprzemijającym słowie. Inni w znakach sakramentalnych, w Eucharystii, wspólnocie wierzących. Jeszcze inni w drugim człowieku albo nawet w prozaicznych okolicznościach i przeżyciach codzienności. Umiejętność, czy też chęć odczytania tych znaków w naszym życiu, to chyba współcześnie najbardziej trudny wymiar naszej wiary. Bombardowani socjal mediami z całym mnóstwem wiadomości, które najczęściej nie mają nic wspólnego z przekazaniem wiedzy, a skupiają się na gonieniu za sensacją, najczęściej nie szanując podstawowych wartości ludzkich i ich duchowości. Człowiek zapominał już o tych podstawach, na których powinien opierać swoje życie, a także swoją wiarę

Radość Zmartwychwstania Pańskiego poprzedza czas Wielkiego Postu, czas przygotowania się na dobre i właściwe przyjęcie tej radości. Pozwólcie, że w kilku zdaniach przypomnę, wydawałoby się oczywistą wiedzę, o poście i jego zasadach, bez których przyjęcia, respektowania, czy też wypełniania nie da się właściwie przygotować na radość Wielkanocy

Wielki 40-dniowy post rozpoczynamy w środę popielcową od symbolicznego posypania głowy popiołem. Jest on symbolem kruchości i przemijalności ludzkiego życia -

w obliczu pandemii licznych odejść naszych bliskich - nie ten symbol staje nam się bliższy - ale także znakiem żałoby i pokuty. Znak ten ma ogromne znaczenie dla przeżywania Wielkiego Postu. Każdy, kto posypuje głowę popiołem przyznaje przed Bogiem, że jest grzeszny i pragnie prawdziwego nawrócenia. Środą Popielcową rozpoczyna się kolejny Wielki Post. To dla nas, chrześcijan, czas pokuty, w którym w sposób szczególny pragniemy praktykować czyny służące nawróceniu naszych serc.

W tym okresie pragniemy powstrzymać się od zabaw, co pomoże w opanowaniu instynktów i wyzwoleniu naszych serc od przywiązania do złego. Innymi czynami pokutnymi, w tym świętym czasie rozważania Męki i Śmierci Pana Jezusa, będą zachowywane przez nas posty - post ścisły obowiązuje wiernych, którzy ukończyli 18 rok życia, aż do 60 roku życia, w Środę Popielcową i Wielki Piątek - oraz powstrzymywanie się od spożywania potraw mięsnych (obowiązek ten mają wszyscy wierni, którzy ukończyli 14 rok życia we wszystkie piątki całego roku i Środę Popielcową). Wielki Post, który jest czasem przygotowania na owocne przeżywanie największej tajemnicy naszej wiary - Zmartwychwstania Pańskiego, sprzyja także naszej mobilizacji, aby jeszcze więcej w naszym życiu było czynków pobożności i miłości, również poprzez dawanie jałmużny ludziom potrzebującym. Wszystko to zaś pragniemy czynić nie z przymusu, czy tylko dla spełnienia przykazania kościelnego, lecz z miłości dla naszego Pana i Zbawcy. On tyle wycierpiał i umarł na krzyżu za nas grzeszników, a po trzech dniach zmartwychwstał dla naszego zbawienia.

Jest jednak jeszcze jedna forma pokuty, którą Kościół szczególnie sobie ceni - modlitwa. Wśród wielu modlitw, które znamy i praktykujemy są i te tak charakterystyczne dla okresu Wielkiego Postu: Droga Krzyżowa i Gorzkie Żale. W tym czasie także częściej powinniśmy sięgnąć, aby odmawiać Koronkę do Miłosierdzia Bożego.

Myślę, że uświadomienie sobie w tym czasie Wielkiego Postu, Wielkanocy i całego naszego życia potrzeba tych wszelkich odniesień do naszej wiary, potrzeby dnia modlitwy i rozmowy z Panem Bogiem. Potrzeby uporządkowanego i uświęconego tradycją życia, pozwoli na nowo spojrzeć z nadzieją na naszą przyszłość na naszą nadzieję Zmartwychwstania

W Wielkanoc składamy sobie życzenia radosnych świąt. Rosyjski święty Serafin z Sarowa przebywał przez wiele lat na pustkowiu. W tym czasie nie rozmawiał z nikim, nawet z zakonnikami, którzy przynosili mu czasem pożywienie. Po wielu latach modlitwy i całkowitego milczenia, poczuł, że Bóg posyła go do współbraci do klasztoru i do ludzi. Wiele osób słyszało o jego świątobliwym życiu i przychodziło, by prosić go o radę. Św. Serafin powtarzał wówczas jedno zdanie: „Moją radością jest Chrystus zmartwychwstały!”. To jedno zdanie przywracało wiarę, nadzieję i miłość (R. Cantalamessa).

Aby Waszą radością był Chrystus zmartwychwstały. By on sam prowadził was w wierze, nadziei i miłości do zmartwychwstania i życia wiecznego w niebie. By w tym trudnym czasie rozświetlał Wasze życie promieniami poranka Zmartwychwstania, a radosne Alleluja potęgowało radości Waszego Życia.

ks. Jarosław Leśniak

Duszpasterz Rolników Archidiecezji Łódzkiej

Szanowni Państwo,
Święta Wielkanocne to najstarsze najważniejsze święto chrześcijańskie, upamiętniające misterium paschalne Jezusa Chrystusa. To również symbol wszelkiego odrodzenia, tryumfu światła nad ciemnością. W tym wyjątkowym i trudnym czasie pandemii, życzę Państwu, by okres Wielkiej Nocy był momentem refleksji, spokoju i wzajemnej życzliwości. By chwile spędzone z tymi, których kochamy najbardziej, którzy są daleko i blisko, były dla nas wszystkich czasem dającym otuchę i siłę w przezwyciężaniu trudności.

W imieniu Zarządu Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego: Andrzeja Komali, Ewy Bednarek, Jacka Ossowicza, Adama Michasia, pracowników biurowych i swoim własnym, życzę Państwu radosnych i zdrowych Świąt Wielkanocnych!

Dromis Tom Naglebski

Prezes Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego

Sprzedaż nieruchomości rolnych

W 2016 roku weszła w życie znowelizowana ustawa o kształtowaniu ustroju rolnego. Wprowadzono wtedy ograniczenia w zakupie gruntów rolnych przez osoby nie będące rolnikami. Jak obecnie wygląda sytuacja kupna i sprzedaży działek rolnych?

Zacznijmy od tego, że przepisów tej ustawy nie stosuje się do nieruchomości rolnych:

- o powierzchni mniejszej niż 0,3 ha
- które w dniu 30.04.2016 r. w ostatecznych decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu przeznaczonych są (w całości) na cele inne niż rolne (np. budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne lub inne, usługowe, przemysłowe itp.) – o ile decyzja taka nie została zmieniona, uchylona, nie stała się bezprzedmiotowa lub nie wygasła,
- będących drogami wewnętrznymi,
- w których grunty, oznaczone w ewidencji gruntów i budynków jako grunty pod stawami, stanowią co najmniej 70% powierzchni nieruchomości;
- gruntów rolnych zabudowanych o powierzchni nieprzekraczającej 0,5 ha, które w dniu 30.04.2016 r. zajęte były pod budynki mieszkalne oraz budynki, budowle i urządzenia niewykorzystywane obecnie do produkcji rolniczej, wraz z gruntami do nich przyległymi umożliwiającymi ich właściwe wykorzystanie oraz zajęte na urządzenie ogródka przydomowego – jeżeli grunty te tworzyły zorganizowaną całość gospodarczą oraz nie zostały wyłączone z produkcji rolnej w rozumieniu ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Kto może być nabywcą?

Zgodnie z ustawą z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 1655 z późn. zm.), dalej UKUR, nieruchomość rolną może nabyć tylko rolnik indywidualny, chyba że ustawa stanowi inaczej, a powierzchnia nabywanej nieruchomości rolnej wraz z powierzchnią nieruchomości rolnych wchodzących w skład gospodarstwa rodzinnego nabywcy nie może przekraczać powierzchni 300 ha użytków rolnych.

Przez nieruchomość rolną rozumiemy nieruchomość rolną w rozumieniu Kodeksu cywilnego, z wyłączeniem nieruchomości położonych na obszarach przeznaczonych w planach zagospodarowania przestrzennego na cele inne niż rolne.

Przepis ten nie dotyczy nabycia nieruchomości rolnej (art. 2a ust. 3 pkt. 1 UKUR):

- o powierzchni mniejszej niż 1 ha,
- w wyniku dziedziczenia oraz zapisu windykacyjnego,
- na podstawie art.151 lub art.231 Kodeksu cywilnego,
- w toku postępowania egzekucyjnego i upadłościowego,
- w wyniku zniesienia współwłasności, podziału majątku wspólnego po ustaniu małżeństwa oraz działu spadku;
- w wyniku podziału, przekształcenia bądź łączenia spółek prawa handlowego

• położonej na obszarze górniczym lub terenie górniczym w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze

oraz nie dotyczy nabycia nieruchomości rolnej przez min.: (art.2a ust. 3 pkt 1a-12UKUR):

- osoby bliskie zbywcy,
- jednostki samorządu terytorialnego,
- Skarb Państwa albo działający na jego rzecz Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa,
- osoby prawne Kościoła Katolickiego, innych kościołów i związków wyznaniowych,
- parki narodowe, w przypadku nabycia nieruchomości rolnych na cele związane z ochroną przyrody,

Podkreślam jeszcze raz, że nieruchomości rolne o powierzchni do 0,9999 ha może nabyć każdy (oso-

by prawne, fizyczne, będące rolnikami i nimi nie będące), a zgoda Dyrektora Generalnego KOWR nie jest wymagana, z tym, że w przypadku nieruchomości rolnych o powierzchni od 0,3 ha do 0,9999 ha KOWR przysługuje prawo pierwokupu. Notariusz w takim przypadku sporządza warunkową umowę sprzedaży, następnie przesyła ją do Oddziału Terenowego KOWR właściwego ze względu na położenie nieruchomości, który w ciągu 30 dni może złożyć oświadczenie o nabyciu przedmiotowej nieruchomości na warunkach z otrzymanej umowy. Jeżeli KOWR w ciągu tych 30 dni nie złoży oświadczenia o nabyciu sprzedawanej nieruchomości, transakcja może dojść do skutku. Treść oświadczeń składanych w tych sprawach jest publikowana w Biuletynie Informacji Publicznej KOWR: <https://bip.kowr.gov.pl/oswiadczenia-woli>.

Natomiast nabycie nieruchomości rolnych o powierzchni 1 ha i więcej:

- przez osoby niespełniające wymogów rolnika indywidualnego (z UKUR) oraz
- przez podmioty niewymienione w art. 2a ust. 3 pkt 1 UKUR oraz
- w sytuacjach innych niż określone w art. 2a ust. 3 pkt 1a-12 UKUR (częściowo wymienione wyżej)

możliwe jest wyłącznie po uzyskaniu zgody Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, wyrażonej w drodze decyzji administracyjnej.

Za rolnika indywidualnego, uważa się osobę fizyczną będącą:

- właścicielem, użytkownikiem wieczystym, samoistnym posiadaczem lub dzierżawcą nieruchomości rolnych, których łączna powierzchnia użytków rolnych nie przekracza 300 ha,
- posiadającą kwalifikacje rolnicze,
- co najmniej od 5 lat zamieszkałą w gminie, na obszarze której jest położona jedna z nieruchomości rolnych wchodzących w skład gospodarstwa rolnego,
- oraz prowadzącą przez okres co najmniej od 5 lat osobiście to gospodarstwo.

Uważa się, że osoba fizyczna:

- 1) osobiście prowadzi gospodarstwo rolne, jeżeli:
  - a) pracuje w tym gospodarstwie,
  - b) podejmuje wszelkie decyzje dotyczące prowadzenia działalności rolniczej w tym gospodarstwie;
- 2) posiada kwalifikacje rolnicze, jeżeli uzyskała:
  - a) wykształcenie rolnicze zasadnicze zawodowe, średnie lub wyższe lub
  - b) tytuł kwalifikacyjny lub tytuł zawodowy, lub tytuł zawodowy mistrza w zawodzie przydatnym do prowadzenia działalności rolniczej i posiada co najmniej 3-letni staż pracy w rolnictwie, lub
  - c) wykształcenie wyższe inne niż rolnicze i posiada co najmniej 3-letni staż pracy w rolnictwie albo wykształcenie wyższe inne niż rolnicze i ukończone studia podyplomowe w zakresie związanym z rolnictwem, albo wykształcenie średnie inne niż rolnicze i posiada co najmniej 3-letni staż pracy w rolnictwie, lub
  - d) wykształcenie podstawowe, gimnazjalne lub zasadnicze zawodowe inne niż rolnicze i posiada co najmniej 5-letni staż pracy w rolnictwie.

2. Za staż pracy (odpowiednio 3 lub 5 lat), uznaje się okres, w którym osoba fizyczna:

- 1) podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników, lub
- 2) prowadziła działalność rolniczą w gospodarstwie rolnym o obszarze nie mniejszym niż 1 ha stanowiącym jej własność, przedmiot użytkowania wieczystego, przedmiot samoistnego posiadania lub dzierżawy, lub

3) była zatrudniona w gospodarstwie rolnym na podstawie umowy o pracę lub spółdzielczej umowy o pracę, wykonując pracę związaną z prowadzeniem działalności rolniczej, lub

4) wykonywała pracę związaną z prowadzeniem działalności rolniczej w charakterze członka spółdzielni produkcji rolnej, lub

5) odbyła staż, o którym mowa w art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.), obejmujący wykonywanie czynności związanych z prowadzeniem działalności rolniczej.

KWALIFIKACJE ROLNICZE - zgodnie z ustawą o kształtowaniu ustroju rolnego, uważa się za osobę fizyczną posiadającą kwalifikacje rolnicze, jeżeli uzyskała:

1) wykształcenie podstawowe, gimnazjalne lub zasadnicze zawodowe inne niż rolnicze i posiada co najmniej 5-letni staż pracy w rolnictwie, lub

2) wykształcenie wyższe inne niż rolnicze i posiada co najmniej 3-letni staż pracy w rolnictwie albo wykształcenie wyższe inne niż rolnicze i ukończone studia podyplomowe w zakresie związanym z rolnictwem, albo wykształcenie średnie inne niż rolnicze i posiada co najmniej 3-letni staż pracy w rolnictwie, lub

3) tytuł kwalifikacyjny lub tytuł zawodowy, lub tytuł zawodowy mistrza w zawodzie przydatnym do prowadzenia działalności rolniczej i posiada co najmniej 3-letni staż pracy w rolnictwie, lub

4) wykształcenie rolnicze zasadnicze zawodowe, średnie lub wyższe.

Wykaz kierunków studiów, zawodów oraz tytułów kwalifikacyjnych, których ukończenie lub posiadanie uznaje się za posiadanie kwalifikacji rolniczych, określony został w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 17 stycznia 2012 r. w sprawie kwalifikacji rolniczych posiadanych przez osoby wykonujące działalność rolniczą (Dz. U. z 2012 r., poz. 109).

Jeżeli nabywana nieruchomość rolna ma wejść w skład wspólności majątkowej małżeńskiej wystarczające jest, gdy określone w ustawie wymogi dotyczące nabywcy nieruchomości rolnej spełnia jeden z małżonków.

Nabycie nieruchomości rolnej przez inne podmioty może nastąpić za zgodą Dyrektora Generalnego KOWR wyrażoną w drodze decyzji administracyjnej na wniosek (art.2a ust. 4 UKUR):

- zbywcy nieruchomości, albo
- osoby fizycznej zamierzającej utworzyć gospodarstwo rodzinne, albo
- osoby fizycznej zamierzającej powiększyć gospodarstwo rolne, albo
- uczelni, jeżeli nieruchomość rolna jest niezbędna do realizacji celów dydaktycznych, badań naukowych lub prac rozwojowych i będzie wykorzystywana na cele rolnicze, albo
- inwestora, jeżeli nieruchomość jest położona w obszarze inwestycji celu publicznego, a inwestycja ta rozpocznie się w terminie 12 miesięcy od dnia nabycia nieruchomości.

O warunkach, jakie trzeba spełnić - wymaganej treści wniosku - opowiem Państwu w następnym artykule.

Janusz Ciesielski

Dyrektor

Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa

Oddział Terenowy w Łodzi

(42) 636 53 26, 662 187 539

Działania izby rolniczej - luty 2021

Część merytoryczna

Zarząd Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego wydaje na wniosek gmin opinie w sprawie przekształcenia gruntów leśnych na cele nieleśne i gruntów rolnych na cele nierolnicze.

W dniu 1 lutego 2021r. w imieniu Zarządu IRWŁ i na wniosek członków Rady Powiatowej IRWŁ w Rawie Mazowieckiej – Prezes IRWŁ Bronisław Węglewski zwrócił się do Prezesa KRIR – Wiktora Szmulewicza o podjęcie działań w sprawie pomocy rolnikom, których gospodarstwa ucierpiały wskutek przymrozków wiosennych, gradu w 2020 roku. Pomimo szacowania szkód przez Gminne Komisje żadna pomoc nie trafiła do rolników.

W dniu 4 lutego 2021r. w imieniu Zarządu Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego i na wniosek kolejnej Rady Powiatowej w Powiecie Łódzkim – Wschodnim – Prezes IRWŁ Bronisław Węglewski zwrócił się do Prezesa KRIR – Wiktora Szmulewicza o **ponowne podjęcie** działań mających na celu uruchomienie działań pomocowych dla rolników, których gospodarstwa ucierpiały w wyniku niekorzystnych zjawisk atmosferycznych 2020r.

W dniu 10 lutego 2021 r. w imieniu Zarządu Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego i na wniosek rolników-sadowników Prezes IRWŁ Bronisław Węglewski skierował do Wiktora Szmulewicza Prezesa KRIR prośbę o podjęcie działań mających na celu rozwiązanie problemu związanego z wystąpieniem licznej populacji zajęcy, która wyrządza duże straty w sadach w rejonie powiatu skierniewickiego i rawskiego. Rolnicy informują, że nowe, młode nasadzenia drzew owocowych są całkowicie zniszczone przez zajęcy. Zasadnym byłoby przeprowadzenie odstrzałów kontrolowanych oraz wypłatę odszkodowań rolnikom-sadownikom za wyrządzone szkody.

W dniu 10 lutego 2021r. Zarząd IRWŁ przesłał opinię dot. Planu Strategicznego WPR na lata 2021-2027 w zakresie dobrostanu zwierząt do Krajowej Rady Izby Rolniczych, w której zaproponował wprowadzenie wypasu owiec do 120 dni, w przypadku wypasu dla krów mlecznych do 100 dni oraz bydła w wariantcie „Dobrostan krów mamek” do 120 dni. Ponadto na wniosek rolników proponujemy, aby płatnością dobrostanową w ramach wariantu Dobrostan tuczników były objęte tuczniaki niepochochące od loch i prosiąt objętych wariantem 1.1.

W dniu 10 lutego 2021 r. Zarząd IRWŁ przesłał do Krajowej Rady Izby Rolniczych opinię dot. Planu Strategicznego WPR na lata 2021-2027 w zakresie wsparcia powierzchniowego dla rolnictwa ekologicznego - ekoshemat - Rolnictwo ekologiczne zaproponował możliwość prowadzenia uprawy roślin na nawóz zielony (uprawy paszowe na gruntach ornych) bez posiadania zwierząt. Ponadto proponuje również nie łączyć pakietu 5.11. i 12 w jeden pakiet „tuzowo-paszowy”

W omawianym okresie Zarząd IRWŁ wydał opinie do projektu:

- rozporządzenia w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami” objętego PROW na lata 2014-2020;

- ustawy o konopiach;
- Planu strategicznego WPR;
- terytorializacji potrzeb Planu strategicznego WPR;
- rozporządzenia MRiRW w sprawie szczegółowych wymagań jakie powinny spełniać wnioski w

sprawach płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego;

- rozporządzenia MRiRW w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na inwestycje zwiększające odporność ekosystemów leśnych i ich wartości dla środowiska” objętego PROW na lata 2014-2020;

Posiedzenia Rad Powiatowych IRWŁ

W związku z Decyzją Prezesa Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego – Bronisława Węglewskiego z dniem 28 października 2020r. ze względu na COVID-19 zostały odwołane wszystkie posiedzenia Rad Powiatowych IRWŁ.

Targi, konferencje, spotkania,

Spółdzielnia mleczarska OSM Radomsko oficjalnie nominowana w 5 edycji prestiżowej Europejskiej Nagrody za Innowacje Spółdzielcze organizowanej przez Cogeca, w kategorii „Tworzenie wartości społecznej”. Gratulujemy nominacji.

OSM Radomsko zostało zgłoszone przez Izbę Rolniczą Województwa Łódzkiego i Krajową Radę Izby Rolniczych.

Program mojaWież nieustannie wędruje przez Polskę poszukując ludzi pełnych pasji, zaangażowania w działania społeczne, pracowników samorządowych i administracji państwowej i innych dziedzin życia. Prezes Jan Boczek miał przyjemność rozmawiać w dniu 8 lutego 2021r. z Bronisławem Węglewskim, rolnikiem, wójtem gminy Buczek i Prezesem Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego (wywiad zamieszczony na stronie internetowej IRWŁ).

W dniach 19-20.02.2021r. rolnicy, osoby zainteresowane mogli uczestniczyć w Targach FERMA 2021 w formie online. Wydarzenie wypełnione było prelekcjami

specjalistów, którzy poruszyli najistotniejsze a zarazem aktualne kwestie związane z hodowlą w naszym kraju. W trakcie 2-dniowej konferencji słuchacze mieli okazję poznać nowości swojej branży, zyskali szereg porad dotyczących hodowli, a także dowiedzieli się, jakie zmiany w prawie szykują się w najbliższym czasie.

Inna działalność IRWŁ

- Mając na uwadze trudny czas dla rolników, producentów żywności z inicjatywy Zarządu IRWŁ na stronie IRWŁ publikowana jest lista producentów rolnych z województwa łódzkiego, którzy mogą zaoferować swoje produkty, m.in. kwiaty, warzywa, owoce poprzez dowóz w konkretne miejsce, odbiór osobisty lub wysyłkowo.

- Biura Powiatowe Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego prowadzą nabór rolników na szkolenia dla użytkowników profesjonalnych z zakresu stosowania środków ochrony roślin. Osoby zainteresowane prosimy o kontakt z miejscowym Biurem Powiatowym IRWŁ.

- Bezpłatna publikacja Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego miesięcznik „W NOWEJ ROLI” trafia do rolników, mieszkańców wsi województwa łódzkiego.

- Prawnik Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego udziela **bezpłatnie** porad prawnych dla rolników.

Wszystkie działania, interwencje podejmowane przez Zarząd Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego oraz odpowiedzi na wnioski zgłoszone przez IRWŁ oraz informacje na temat sytuacji w rolnictwie są dostępne na stronie internetowej IRWŁ www.izbarolnicza.lodz.pl

Beata Rzewuska

Specjalista ds. organizacji rynków rolnych i szkoleń

Doradca rolno-środowiskowy

REKLAMA

CZĘŚCI DO CIĄGNIKÓW I MASZYN ROLNICZYCH

OLEJE I SMARY
ZOOTECHNIKA
ART. OGRODNICZE
OPONY

"ASPOL"

95-200 Pabianice, Świątniki 61, www.aspol.agro.pl
tel. kom. 600 29 39 62, 600 99 03 89

Podmiot odpowiedzialny
WARYNEK

TU KUPISZ
ORYGINALNE CZĘŚCI

URSUS

URSUS

Uwagi KRIR do projektu Planu Strategicznego WPR

W związku z zakończonymi konsultacjami publicznymi projektu Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej dotyczącego okresu 2023-2027, Zarząd Krajowej Rady Izb Rolniczych przekazał w dniu 15 lutego 2021 r. uwagi do dokumentu, które również przesłała Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego.

Projekt budzi wielkie nadzieje, jak również stwarza wiele obaw związanych z przyszłością wielu gospodarstw rolnych. Wszelkie propozycje zawarte w projekcie wiążą się ze zwiększonymi kosztami, a projekt Wspólnej Polityki Rolnej nie przewiduje zwiększenia środków. Projektowane działania mogą spowodować, że zabraknie wsparcia dla gospodarstw towarowych, produkujących swoje nadwyżki na eksport oraz zapewniające Polsce bezpieczeństwo żywnościowe. Wdrożenie projektu Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej w obecnym kształcie, może spowodować zachwianie bezpieczeństwa żywnościowego oraz odwróceniem sytuacji eksportowej żywności. Dlatego czujemy się w obowiązku zgłosić następujące uwagi do przedstawionego projektu dokumentu.

1. 4.1. Definicje i wymagania minimalne:

- Brak jest definicji rolnika.

2. Rozdział 5. Rozważane działania (interwencje) – uzupełniające redystrybucyjne wsparcie dochodów do celów zrównowagości:

- Zgodnie z projektem płatność będzie przyznawana tylko dla gospodarstw o powierzchni od 3 do 50 ha. Takie rozwiązanie spowoduje sztuczne dzielenie gospodarstw. Proponujemy przyznać płatność dla wszystkich gospodarstw, jak to ma miejsce w bieżącym okresie programowania oraz zwiększyć obszar kwalifikujący się do wsparcia do 50 ha lub proponujemy regionalizację tej płatności.

3. Rozdział 5. Rozważane działania (interwencje) - Ekoschemat – praktyki korzystne dla środowiska i klimatu: patrząc na ilość praktyk do wyboru wydaje się, iż każdy rolnik znajdzie odpowiednią praktykę dla gospodarstwa. Jednak po zapoznaniu się z poszczególnymi wymaganiami, większość jest nie do przyjęcia.

Zaproponowane praktyki nie tylko spowodują zwiększenie środków ochrony roślin, ale wpłyną na nadmierne przesuszanie gleby, zubożenie warstwy próchnicznej oraz rozwój patogenów. Są one sprzeczne z właściwymi praktykami rolniczymi oraz z celami interwencji, które mają wspierać zrównoważony rozwój i wydajne gospodarowanie zasobami naturalnymi, takimi jak woda, gleba i powietrze. Dodatkowo przy większości pakietów płatność będzie przyznawana do działek, na których dany ekoschemat jest realizowany. Tylko w dwóch przypadkach płatność będzie przyznawana do całego gospodarstwa (opracowanie planu nawozowego oraz korzystna struktura upraw). Płatność winna być przyznawana do wszystkich gruntów ornych deklarowanych do płatności bezpośrednich, jak to ma miejsce obecnie, przy płatnościach za zazielenienie. Dodatkowo zdaniem samorządu rolniczego należy wprowadzić praktyki jakie obowiązują w obecnym okresie – zazielenienie (dywersyfikacja upraw, EFA – międzyplony i siew roślin wysokobiałkowych).

Uwagi do poszczególnych praktyk w ramach ekoschematów:

- **Obszary z roślinami miododajnymi.** Należy umożliwić siew jednego gatunku rośliny miododajnej oraz nieść termin zbioru, który to należałoby uzależnić od rodzaju uprawianej rośliny i terminu zakończenia kwitnienia, np. facelia kwitnie do połowy lipca, gryka natomiast do połowy sierpnia. Rozwiązanie takie umożliwiłoby dokonanie zbioru na nasiona w odpowiednim terminie. Należy ustalić degresywność powierzchni na gospodarstwo, aby nie doszło do nadmiernego obsiewania użytków rolnych. W ramach tej praktyki powinna być również dopłata do lasów, ponieważ stanowią również pożytek dla pszczół.

- **Zimowe pożytki dla ptaków.** Założenie praktyki

w takiej formie jest nie do przyjęcia! Brak zbioru zasianych roślin w danym roku jest sprzeczne z zasadami pracy rolnika! dodatkowo w związku z brakiem możliwości stosowania środków ochrony roślin może doprowadzić do znacznego zachwaszczenia pola. Prawdziwi rolnicy nie będą korzystać z tego ekoschematu, natomiast będzie stanowiło do podstawę do nadużyć przez „pseudorolników”. Wnioskujemy więc o wykreślenie tej praktyki.

- **Ekstensywny wypas na TUZ.** Należy wprowadzić regionalizację, na obszarach górskich i podgórskich obsada zwierząt 0,1-1,5 DJP, a w pozostałych obszarach 0,5-2,5 DJP. Problem nadwyżki azotu powinien być rozwiązany tak jak do tej pory na podstawie planu nawozowego oraz umów na odbiór obornika czy gnojówki. Jeśli baza paszowa oparta jest głównie o kukurydzę, a obornik i gnojowica są sprzedawane do innego gospodarstwa lub do biogazowni to w takim przypadku nie ma potrzeby ograniczania DJP do 1,5/ha.

- **Zielone ścierniska.** Zaproponowana praktyka nie spełnia celu. Brak uprawy ścierniska powoduje nadmierne zachwaszczenie oraz przesuszenie gleby. Resztki poźniwe stają się źródłem zarodników grzybów oraz innych patogenów, które będą wpływać na sąsiadujące uprawy. W przypadku zakazu stosowania środków ochrony roślin i innych zabiegów agrotechnicznych po zbiorze rośliny uprawianej w plonie głównym - niewykonanie zespołu uprawek poźniowych, bezpośrednio po okresie zbioru roślin zbożowych lub mieszanej zbożowo-strączkowych spowoduje przesuszenie gleby w procesie parowania. Nasiona chwastów oraz roślin uprawianych w plonie głównym nie będą posiadały odpowiednich warunków do wschodu co spowoduje kompensację nasion roślin niepożądanych w glebie i w konsekwencji konieczność zwiększenia stosowania środków ochrony roślin w celu

eliminacji roślin konkurencyjnych do plonu głównego w roku następnym. Godzi to w zasady integrowanej produkcji rolnej. Oraz ograniczania stosowania środków ochrony roślin. Należałoby raczej też zamienić na zapis, w którym po zbiorze rośliny uprawnej była konieczność wykonania uprawy poźniwej co spowoduje zaprzestanie procesu parowania, pozwoli na wschody chwastów, oraz umożliwi uprawę gleby na wiosnę. Ograniczy to także parowanie dzięki warstwie mulczu, a także pomniejszy ilość chwastów w plonie głównym rośliny następczej. Brak wykonania orki zimowej powoduje szybszy spływ wody z opadów oraz brak zatrzymania wody roztopowej.

- **Międzyplony ozime** - brak uwag.

- **Wsiewki śródplonowe** – brak uwag.

- **Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia.** Brak definicji narzędzia FaST. Należy wprowadzić obowiązek badania gleby co 5 lata, co umożliwi odpowiedni dobór nawożenia do zasobności gleby i potrzeb roślin. Ponadto, należy rolnikom umożliwić samodzielne układanie planów nawozowych, ponieważ posiadają oni odpowiednie wykształcenie i środki w tym zakresie.

- **Korzystna struktura upraw. Wskazany % udziału roślin jest nie do przyjęcia.** Praktyka przewiduje siew roślin zwiększających ilość próchnicy w ilości co najmniej 25% w strukturze zasiewów – należy podać katalog roślin. W sprawie udziału roślin zwiększających ilość próchnicy proponujemy wpisanie wskaźnika 10%. W obecnym programie rolno-środowiskowo-klimatycznym, pakiet 1.1. W rolnictwie zrównoważonym jednym z wymogów jest to, że udział zbóż w strukturze zasiewów nie może przekroczyć 66 %. Program ten został uznany za przyjazny środowisku oraz klimatowi, zatem nie należy jeszcze zmniejszać % ilości siewu zbóż w gospodarstwie.

- **Prowadzenie zrównoważonego gospodarowania na wszystkich użytkach rolnych w gospodarstwie** – należy wprowadzić regionalizację i wprowadzić dla obszarów górskich i podgórszych 0,1-1,5 DJP, a dla pozostałych 0,5-2 DJP.

- **Prowadzenie produkcji roślinnej w systemie Integrowanej Produkcji Roślinnej** - brak uwag.

- **Praktyki ograniczające emisję amoniaku.** Potwierdzenie, iż obornik został przyorany w ciągu 4 godzin, będzie leżało po stronie rolnika za pośrednictwem stosowanej aplikacji. Zdaniem samorządu rolniczego rolnik jest zbyt mocno obciążony dodatkowymi obowiązkami, zwłaszcza, że nie wszyscy korzystają biele z aplikacji internetowych, ponadto dostęp do Internetu nie jest zapewniony na terenie całego kraju. Ponadto wykonanie ww. praktyki powinno być potwierdzone oświadczeniem rolnika. Przyoranie obornika na gruntach ornych w ciągu 4 godzin od aplikacji może być niewykonalne. Proponujemy o wydłużeniu do 12 godzin możliwości przyorania obornika w okresie 15 kwietnia do 15 września, a w pozostałą resztę roku do 24 godzin. Ponadto zasadne jest, aby to rolnik sam decydował o terminie wywozu nawozów naturalnych na pole. Rolnicy tak jak przy stosowaniu oprysków doskonale wiedzą, kiedy można wywieźć obornik czy gnojowicę. Terminy stosowania obornika i gnojowicy powinny być uzależnione od warunków pogodowych i glebowych.

- **Uproszczony system upraw** - wiąże się z posiadaniem drogich i specjalistycznych maszyn i biorąc pod uwagę, że nie jest to praktyka obowiązkowa wydaje się, że mogą ją wybrać jedynie bardzo duże gospodarstwa. Na gruntach ornych prowadzona jest uprawa uproszczona w formie następujących praktyk: uprawa konserwująca bezorkowa z mulczowaniem lub upra-

wa uproszczona lub uprawa pasowa. Ta praktyka wymaga stosowania większej ilości środków ochrony roślin niż przy tradycyjnej uprawie. Nie powinna być zaliczana jako działanie korzystnie wpływające na środowisko i klimat - ze względu na zwiększoną ilość stosowania środków ochrony roślin.

- **Pasy uprawne wolne od środków ochrony roślin i nawozów.** Zdaniem samorządu rolniczego praktyka nie do zaakceptowania! Pozostawienie dwóch pasów wolnych od środków ochrony roślin i nawozów, o powierzchni 20 % wpłynie niekorzystnie na stan uprawy tj. zwiększy zachwaszczenie nie tylko w pasach, ale i również całej plantacji. Brak stosowania środków ochrony roślin doprowadzi do porażenia plantacji chorobami oraz szkodnikami. Praktyka ta doprowadzi do obniżenia uzyskanych plonów oraz obniży jakość zebranego ziarna, szczególnie stosowanie pasów wewnątrz uprawy. Dodatkowo obowiązek obsiewania pasów innym gatunkiem niż pozostała część działki jest utrudnieniem czasochłonnym oraz spowoduje dodatkowe nakłady finansowe. Stanowi to ograniczenie dla gospodarstw nasiennych. Ponadto nie będzie możliwa do zrealizowania w niektórych regionach Polski ze względu na duże rozdrobnienie gospodarstw.

- **Zagospodarowanie resztek poźniowych.** Praktyka ta będzie powodowała rozwój różnych chorób roślin, rozmnażanie gryzoni oraz przyciąganie w te miejsca dzików, które będą powodowały znaczne szkody – powinna być dopuszczona możliwość przeprowadzenia orki. Orka wiosenna jest niekorzystna, natomiast prawidłowo wykonana orka zimowa przynosi wiele zalet takich jak zatrzymanie wody w glebie, gromadzenie wód z roztopów, zwalczanie chwastów oraz zarodników grzybów, ogranicza spływ powierzchniowy wody.

- **Stała okrywa roślinna w międzyrzędziach** - brak uwag.

- **Zadrzewienia śródpolne i systemy rolno-leśne** – należy rozszerzyć katalog beneficjentów nie tylko o lasy powstałe w ramach PROW, ale również o istniejące.

- **Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych** - brak uwag.

4. Rozdział 5. Rozważane działania (interwencje) - Ekoschemat – Rolnictwo ekologiczne:

- proponujemy wprowadzenie możliwości uprawy roślin na nawóz zielony (uprawy paszowe na gruntach ornych) bez posiadania zwierząt. Ponadto proponujemy nie łączyć pakietu 5.11 i .12 w jeden pakiet „tuzowo-paszowy”.

5. Rozdział 5. Rozważane działania (interwencje) - Ekoschemat – Dobrostan zwierząt:

- Jednym z warunków kwalifikowalności jest zapis, że rolnik realizujący interwencję dotyczącą dobrostanu zwierząt po raz pierwszy w nowym okresie pro-

gramowania zobowiązany jest do odbycia szkolenia z zakresu metod ograniczających stosowanie antybiotyków, ponieważ o stosowaniu antybiotyków decyduje lekarz weterynarz, który również je aplikuje, poświadczając to dokumentacją. Wobec tego nasuwa się pytanie o celowość tych szkoleń. Należy ten zapis uszczegółowić. Ponadto w przypadku, gdy rolnik ma odpowiednie wykształcenie rolnicze powinno być to wystarczające i nie powinno być wymogu odbycia dodatkowego szkolenia.

- W działaniu należy uwzględnić rolników prowadzących chów i hodowlę kóz, gęsi oraz kaczek.

- **Lochy:** wnioskujemy o rozszerzenie czasu utrzymywania loch w jarzmach w okresie okołoporodowym do maksymalnie 4 tygodni. Ponadto proponujemy wykreślenie przy dodatkowej opcji zapewnienia lochom dostępu do wybiegów zapisów dotyczących uruchomienia opcji w przypadku, kiedy obszar Polski będzie wolny od ASF, ponieważ zgodnie z obowiązującymi przepisami nie zabrania się obszarze ASF utrzymywania świń na wybiegu po spełnieniu warunków.

- **Tuczniaki** - należy usunąć zapis mówiący o tym, że do płatności kwalifikują się jedynie tuczniaki pochodzące od loch utrzymywanych w gospodarstwach realizujących dobrostan loch. Należy wprowadzić jedną płatność, która będzie się nazywać dobrostan trzody chlewnej lub umożliwić rolnikom skorzystanie z możliwości finansowego wsparcia na zapewnienie zwiększonego dobrostanu dla tuczniaków. Ponadto proponujemy wykreślenie przy dodatkowej opcji zapewnienia tuczniakom dostępu do wybiegów zapisów dotyczących uruchomienia opcji w przypadku, kiedy obszar Polski będzie wolny od ASF, ponieważ zgodnie z obowiązującymi przepisami nie zabrania się obszarze ASF utrzymywania świń na wybiegu po spełnieniu warunków.

- **Krowy mleczne** – proponujemy wprowadzenie wypasu krów mlecznych do 100 dni.

- **Krowy mamki** - brak dziennej minimalnej ilości godzin wypasu w sezonie wegetacyjnym, proponujemy wprowadzenie wypasu do 120 dni.

- **Owce** – proponujemy wprowadzenie wypasu owiec do 120 dni.

- **Opasy** - brak możliwości otrzymania płatności w przypadku realizowania dobrostanu mamek – nielogiczny schemat, gdyż rolnik, który jest w stanie zapewnić zwiększony dobrostan dla całego bydła mięsnego utrzymywanego w gospodarstwie musi wybrać pomiędzy mamkami a opasami. Samorząd rolniczy sprzeciwia się wprowadzeniu warunkowości płatności dla opasów posiadaniem oświadczenia od kupującego zwierzę o niestosowaniu uboju rytualnego! Wszelkie przepisy ograniczające ubój rytualny uderzają w hodowców bydła mięsnego.

- Ponadto należy usunąć zapisy dotyczące utrzymania opasów bez uwięzi oraz utrzymywanych w systemie ściółkowym.

- Zapewnienie wypasu min. 4 godz./dobę dla opasów utrzymywanych w budynkach wiąże się z przemieszczaniem bardzo dużych zwierząt, co stwarza niebezpieczeństwo dla rolników jak i dla zwierząt, dlatego powinno ograniczyć się ten zapis dla bydła w wieku do 18 miesięcy.

- Należy zapewnić koniom boksy lub w przypadku utrzymywania wolnostanowiskowego w budynkach – powierzchni zwiększonej o co najmniej 20 % względem wymaganej powierzchni, podobnie w przypadku koni utrzymywanych w systemie otwartym zarówno dla systemu otwartego jak i wolnostanowiskowego bez uwięzi o 20 %, a nie jak wpisano w projekcie 25 %. 20 % zwyzka powierzchni wymagana jest również w przypadku innych zwierząt. Powinno to zostać zrównane dla koni względem innych gatunków. W przypadku koni utrzymywanych w budynkach należy wyraźnie zaznaczyć, że powierzchnie określone w projekcie tj. 70 m²/ sztukę dla koni dorosłych i młodzieży oraz 85 m²/ sztukę dla klaczy ze źrebkiem dotyczy wybiegów na zewnątrz budynków.

6. Rozdział 5. Rozważane działania (interwencje) - Wsparcie dochodów związane z wielkością produkcji do krów:

- Dla gospodarstw w województwach powyżej średniej krajowej wielkości gruntów rolnych proponuje się płatność rolnikom, którzy posiadają minimum 3 sztuki, natomiast dla pozostałych, tj. poniżej średniej minimum 1 szt. Zdaniem samorządu rolniczego, rolnik w województwa warmińsko-mazurskiego czy dolnośląskiego nie różni się od rolnika z województwa łódzkiego czy mazowieckiego, jeśli każdy z nich posiada na przykład 1 krowę i 4 ha. Średnia powierzchnia gospodarstwa nie ma znaczenia dla każdego z nich, a tylko ich stan posiadania. Przy małych gospodarstwach obaj rolnicy są dwuzawodowcami pracując dodatkowo na etacie. Należy zaznaczyć, że dopłaty otrzymuje konkretny rolnik nie region. Zdaniem samorządu rolniczego należy przyznać płatność wszystkim posiadaczom krów w kraju, którzy posiadają przynajmniej jedną krowę.

- Obsada zwierząt wynosi od 0,5 do 1,5 DJP/ha. Natomiast od 2018 r. obowiązuje dyrektywa azotanowa, która nakazuje przygotować plan nawozowy, do którego rolnik zobowiązany jest się stosować. W przypadku nadprodukcji obornika czy gnojówki rolnik musi pozbyć się nadmiaru tych nawozów, tj. zbyć nadwyżkę innemu rolnikowi. Od 2018 r. rolnik dostarcza azot w ilości odpowiedniej jaką pobierze roślina. Wniosek – usunąć wymóg obsady od 0,5 do 1,5 DJP/ha, który to jest niezasadny lub w ostateczności zwiększyć przedział od 0,1 do 2,5 DJP.

- Wnioskujemy również o zwiększenie ilości zwierząt uprawnionych do wsparcia do 40 szt.

7. Rozdział 5. Rozważane działania (interwencje) - Wsparcie dochodów związane z wielkością produkcji do młodego bydła:

- Wnioskujemy o zwiększenie płatności do bydła w stosunku do krów mlecznych o 20 %, ponieważ rynek mleka od kilku lat jest dość stabilny w przeciwieństwie do rynku bydła opasowego.

- Należy zwiększyć ilość sztuk uprawnionych do wsparcia do 40 szt. przy obsadzie zwierząt do min. 2,5 DJP/ha.

- Nie doprecyzowano wieku zwierząt „młodego bydła”
- Obsada zwierząt (bydła, owiec i kóz) w gospodarstwie wynosi od 0,5 do 1,5 DJP/ha UR – brak jest zależ-

ności pomiędzy hodowlą zwierząt a użytkami rolnymi, płatność celowa jak w tym przypadku do bydła młodego powinna dotyczyć tylko krów bez pozostałych warunków.

8. Rozdział 5. Rozważane działania (interwencje) – Wsparcie dochodów związane z wielkością produkcji do roślin wysokobiałkowych na nasiona

- Wnioskujemy o rozszerzenie katalogu roślin o groch siewny i fasolę wielokwiatową.

9. Rozdział 5. Rozważane działania (interwencje) - Wsparcie dochodów - produkcja trzody chlewniej

- Nie przewiduje się płatności do trzody stąd też brak jej w Strategii. Zdaniem samorządu rolniczego należy koniecznie zawnieioskować o wsparcie tego kierunku produkcji, ponieważ producenci trzody znajdują się obecnie w bardzo trudnej sytuacji. Ponadto występowanie w dalszym ciągu licznych przypadków i ognisk ASF wskazuje, że w kolejnych latach sytuacja w hodowli i na rynku wieprzowiny może być nadal trudna.

10. Rozdział 5. Rozważane działania (interwencje) – Wsparcie dochodów związane z wielkością produkcji do malin

- Należy uwzględnić takie wsparcie w Planie Strategicznym WPR.

11. Rozdział 5. Rozważane działania (interwencje) – Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000 (zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatyczne):

- Minimalna kwota wsparcia powinna być podniesiona do co najmniej 900 zł/ha, ponieważ nakłady finansowe i utrata jakości plonu wynikająca ze stosowania się do wymogów pakietów np. późniejszy termin koszenia, są podobne, często niezależne od obiektu ochrony – rodzaju siedliska czy gatunku chronionego. Ponadto znacznie wzrosły koszty pracy, koszty usług rolniczych, paliwa. Kwota na poziomie 600 zł/ ha będzie niezachęcająca dla rolników do użytkowania cennych siedlisk przyrodniczych i realizacji wymogów programu.

- Brak określenia w projekcie zasad przystąpienia do programu – np. posiadania dokumentacji siedliskowej i ornitologicznej.

- Brak określenia w projekcie refundacji kosztów transakcyjnych poniesionych z tytułu kwalifikacji i opracowania dokumentacji siedliskowych oraz ornitologicznych.

12. Rozdział 5. Rozważane działania (interwencje) – Wieloletnie pasy kwietne (zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatyczne):

- Brak doprecyzowania wymogów odnośnie wielkości minimalnej i maksymalnej pasów kwietnych

- Brak doprecyzowania formy pomocy – jest od

3 tys./ za ha. Czy ta kwota dotyczy 1 ha gruntów ornych, na którym są utrzymywane pasy kwietne, czy wielkości samych pasów kwietnych? Czy pasem kwietnym może być cała działka np. o niewielkiej powierzchni np. 0,5 ha.

13. Rozdział 5. Rozważane działania (interwencje) – Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie: limit powierzchni uprawy danego gatunku/odmiany wynosi 5 ha. Należy zwiększyć limit do 10 ha, dzięki czemu zainteresowanie tym pakietem będzie znacznie większe niż w obecnym okresie programowania.

14. Rozdział 5. Rozważane działania (interwencje) – Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami (ONW):

- Proponujemy także dokonanie ponownej analizy kryteriów wyznaczania terenów ONW tak, aby miejscowości, które utraciły status i wsparcie w 2019 r. mogły zostać ponownie zakwalifikowane do dopłat wyrównawczych ONW.

15. Rozdział 5. Rozważane działania (interwencje) – Inwestycje przyczyniające się do ochrony środowiska i klimatu:

- Brak precyzyjnego określenia czy będzie możliwe dofinansowanie do budowy zbiorników wodnych (tzw. małej retencji) na użytkach rolnych przy ciekach wodnych, żeby ograniczać szybki spływ wód.

- W przypadku rolnika dopuścić możliwość udokumentowania odpowiedniego wykształcenia zamiast uczestniczenia w szkoleniu bądź korzystania z usługi doradczej.

16. Rozdział 5. Rozważane działania (interwencje) – Inwestycje w gospodarstwach rolnych w zakresie OZE i poprawy efektywności energetycznej:

- Uzupełnić zapis dot. kosztów zakupu i montażu mikroinstalacji produkujących energię z wody albo biogazu rolniczego do 50KW lub do 50KW na każde 100 DJP w gospodarstwie. Dopisać możliwość zakupu i montażu separatora do szamba oraz w przypadku, gdy rolnik ma odpowiednie wykształcenie to nie powinno być wymogu odbycia dodatkowego szkolenia czy korzystania z usługi doradczej.

- Zwracamy również uwagę na kwestię obecnego współczynnika energii wprowadzonej do sieci, przy instalacjach o mocy od 10 do 50 kWp w gospodarstwach rolnych. Według samorządu rolniczego alternatywą mogłoby być ustanowienie współczynnika na poziomie 0,8 tak jak dla instalacji do 10kWp. W gospodarstwach rolnych praktycznie nie są budowane instalacje do 10kWp, ze względu na większe zapotrzebowanie na energię

elektryczną. Jednak współczynnik 0,7 nie zachęca rolników do inwestycji większe instalacje, przez co nie podejmują oni decyzji o instalacji fotowoltaicznych.

17. Rozdział 5. Rozważane działania (interwencje) – Inwestycje w gospodarstwach rolnych zwiększające konkurencyjność (dotacja):

- Proponowana wielkość ekonomiczna gospodarstwa to min. 25.000 euro. Obecnie ten parametr dla działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” wynosi 13.000 euro. 000 euro to gospodarstwo o profilu roślinnym 40-60-hektarowe. Wprowadzona wielkość ekonomiczna niesie za sobą ryzyko, że mniejsze gospodarstwa nie będą mogły skorzystać z tego działania. Zdaniem samorządu rolniczego należy zaproponować obowiązujące obecnie 13.000 euro.

- Należy zwiększyć limit pomocy na maszyny/urządzenia do 300.000 PLN. W PROW 2007-2013 limit był 300.000 zł, od 2015 roku jest 200.000 zł.

- W Planie brak przewidzianego jest naboru dla osób, które planują zakup maszyn i urządzeń rolniczych potrzebnych do funkcjonowania gospodarstwa np. przyczep, ciągników rolniczych. Program skierowany jest jedynie na budowę budynków lub ich modernizację- obszar a) lub dla gospodarstw ekologicznych - obszar b) oraz działanie - Inwestycje przyczyniające się do ochrony środowiska i klimatu - Działanie to powinno być w formie jak dotychczasowej dotyczy działania Modernizacja gospodarstw rolnych, która w perspektywie 2014-2020 dawała taką możliwość- aby można było zakupić zarówno urządzenia służące poprawie ochrony środowiska, ale również możliwość zakupu maszyn potrzebnych do funkcjonowania w gospodarstwie.

- Realizacja operacji w gospodarstwach prowadzących produkcję ekologiczną (wymóg, aby co najmniej 50% powierzchni/produkcji było objęte tym system w dniu składania wniosku o przyznanie pomocy) następnie co najmniej 80% powierzchni/produkcji powinno docelowo zostać objęte system produkcji ekologicznej. Najpóźniej do dnia złożenia wniosku o płatność gospodarstwo powinno w wymaganej części zostać objęte produkcją ekologiczną (tj. co najmniej być w okresie konwersji) oraz najpóźniej w okresie 4 lat od dnia przyznania pomocy rozpocząć sprzedaż produktów ekologicznych w wymaganym zakresie.

- Wprowadzane zasady powodują, że potencjalni beneficjenci tj. osoby powyżej 40 roku są dyskryminowane. Osoby te w obecnej perspektywie w tym działaniu nie otrzymają punktów za wiek i niejednokrotnie nie uzyskują wymaganej, niezbędnej, minimalnej ilości punktów. Zatem nie mogą być beneficjentami tego działania. Dodatkowo, nawet jeśli uda im się zebrać wymagane punkty progowe, nie otrzymują wyższego poziomu dofinansowania, jak u młodych rolników (60%). Zdaniem samorządu rolnicy powyżej 40 roku życia to osoby również perspektywiczne, chcą rozwijać swoje warsztaty pracy, utrzymywać swoje rodziny. Przecież wielu z nich do emerytury zostaje jeszcze ćwierć wieku. Należy stworzyć takie kryteria, aby osoba po 40 roku życia mogła uzyskać przynajmniej minimalną ilość punktów umożliwiającą skorzystanie z tego działania. Np. punkty za wiek można by przyznawać wprost proporcjonalnie do wieku, gdzie 40-latek otrzyma 1 pkt, 50-latek – 0,5, a 65 – 0 pkt.

- Koszty ogólne (dotyczy wszystkich działań inwestycyjnych). Do kosztów tych zaliczamy przygotowanie m.in. kosztorysów, projektów, operatów wodnoprawnych, raportów oddziaływania na środowisko, itp. Jedynym kosztem jaki nie został uwzględniony to jest

wydatek za przygotowanie biznesplanu składanego do ARiMR wraz z wnioskiem. W obecnym okresie programowania koszt ten nie jest refundowany (oprócz RUR-ów). Są to niewielkie koszty w porównaniu z całą inwestycją oraz np. z raportami czy operatami, a tym samym znacząco nie obciążają budżetu PROW 2023-2027. Zatem wnioskujemy o zakwalifikowanie tego kosztu w ramach kosztów ogólnych do refundacji.

- Proponuje się, aby 60% kosztów operacji kwalifikujących się do wsparcia było w przypadku rolników, którzy nie ukończyli 40 roku życia, w pozostałych przypadkach 50%

18. Rozdział 5. Rozważane działania (interwencje) – Rozwój usług na rzecz rolnictwa i leśnictwa:

- Beneficjent: Osoba fizyczna/prawna/jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej; prowadząca działalność gospodarczą w ramach świadczenia usług rolniczych. - Działanie powinno być także dostępne dla osób, które chcą rozpocząć działalność pozarolniczą w zakresie usług dla rolnictwa i leśnictwa.

19. Rozdział 5. Rozważane działania (interwencje) – Rozwój współpracy w ramach łańcucha wartości, w tym przez angażowanie się producentów rolnych w sektorze przetwórstwa produktów rolnych i poprawa jego konkurencyjności (dotacja):

rolnik, małżonek rolnika – w ramach rolniczego handlu detalicznego (RHD) na: a) rozpoczęcie działalności w zakresie przetwarzania lub zbywania przetworzonych produktów rolnych i nie rolnych, w gospodarstwie o wielkości ekonomicznej 25 tys. i powyżej, - zbyt wysoka wartość ekonomiczna gospodarstwa, proponujemy próg 4 tys.

20. Rozwój współpracy w ramach łańcucha wartości, w tym przez angażowanie się producentów rolnych w sektorze przetwórstwa produktów rolnych i poprawa jego konkurencyjności (instrumenty finansowe): rolnik, małżonek rolnika – w ramach rolniczego handlu detalicznego (RHD) na: a) rozpoczęcie działalności w zakresie przetwarzania lub zbywania przetworzonych produktów rolnych i nie rolnych, w gospodarstwie o wielkości ekonomicznej 25 tys. i powyżej, - zbyt wysoka wartość ekonomiczna gospodarstwa, proponujemy próg 4 tys.

21. Rozdział 5. Rozważane działania (interwencje) – Premie dla młodych rolników:

- Za młodego rolnika powinien być uznawany każdy rolnik do 40 roku życia – wiek powinien być jedynym warunkiem uzyskaniem pomocy.

- Pod rozważę należałoby poddać obowiązek ubezpieczenia się w pełnym zakresie i z mocy ustawy w KRUS jako rolnik. Obecnie wielu młodych ludzi rozpoczynających prowadzenie działalności rolniczej oprócz pracy w gospodarstwie szuka alternatywnego, dodatkowego

źródła dochodu, po to, by móc jak najszybciej wyposażyć i rozwinąć własne gospodarstwo rolne. Premia dla młodych rolników – dotychczas na poziomie 150 tys. zł nie odpowiada realnemu zapotrzebowaniu na środki w gospodarstwie rolnym.

- Opis zakresu interwencji przedmiotowego działania nie uległ zmianie w stosunku do perspektywy PROW 2014-2020 i jest to słuszne założenie, ponieważ katalog celów inwestycji mogących zostać sfinansowanych w ramach premii dla młodych rolników odpowiada potrzebom producentów rozpoczynających działalność rolniczą.

- Warunki kwalifikowalności powinny zostać maksymalnie złagodzone, w kontekście niezadowolającego przybywania młodych rolników wśród kierujących gospodarstwami rolnymi. Należałoby rozważyć umożliwienie rozpoczęcia prowadzenia działalności rolniczej w gospodarstwie rolnym o wielkości fizycznej równej co najmniej 10 000 euro w roku wyjściowym (młody rolnik powinien mieć czas by osiągnąć w swoim gospodarstwie pułap 13 000 euro). Ponadto realizacja założeń biznesplanu powinna być adekwatna do potrzeb na rynku. Działanie to powinno być poddawane ocenie punktowej, jednak kryteria ich przyznawania winny ulec radykalnej zmianie: rolnicy nie są w stanie zdobyć punktów za udział w zorganizowanych formach współpracy (dla przykładu w powiecie sejneńskim nie działa żadna grupa producentów rolnych, a np. istniejący związek pszczelarzy nie jest uznawany za organizację, do którego przynależność jest premiowana), usunięto punkty za szkolenia, uprawę roślin wysokobiałkowych – niesłusznie, ponieważ praktyki te były w zasięgu ręki potencjalnych młodych rolników.

- Kolejną niekorzystną zmianą jest zmiana okresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy i w pełnym zakresie jako rolnik od dnia spełnienia warunku, z zastrzeżeniem dopełnienia którego została wydana decyzja w sprawie przyznania pomocy, co najmniej do dnia upływu 36 miesięcy od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy; beneficjent może być zwolniony z ww. zobowiązania w przypadku, gdy podejmuje okolorolniczą działalność gospodarczą na bazie swojego gospodarstwa rolnego (np. przetwarzanie produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie, usługi dla rolnictwa) – obecnie jest to 12 miesięcy i w naszej ocenie jest okres optymalny. Niejednokrotnie rolnicy w celu transferu środków do gospodarstwa rolnego z innych źródeł podejmują zatrudnienie w dodatkowych miejscach pracy.

- Kryteria wyboru operacji dotyczące w szczególności:

1. kwalifikacji rolniczych;
2. powierzchni użytków rolnych w gospodarstwie;
3. przejmowania na własność przynajmniej jednego gospodarstwa w całości;
4. różnicy wieku pomiędzy przekazującym gospodarstwo w całości i na własność a młodym rolnikiem są w wielu przypadkach nie do osiągnięcia dla młodego rolnika. Katalog kryteriów powinien zostać uzupełniony o działania, jakie młody rolnik może podjąć w celu uzyskania punktów. Jaki wpływ ma rolnik na wiek, w którym był przekazujący, kiedy przyszedł on na świat. Są to kryteria łatwo mierzalne, aczkolwiek nie dające możliwości młodym ludziom pola do wykazania się, zdobycia ich w toku realizowanych działań.

- Zbyt mała wysokość wsparcia: premia winna wynosić 300 tys. zł, bo tyle obecnie kosztuje średniej mocy ciągnik rolniczy z osprzętem. Nie ma wątpliwości, że jest to sprzęt obecnie podstawowy w każdym efektywnym parku maszynowym.

22. Rozdział 5. Rozważane działania (interwencje)

– Premia na rozwój małych gospodarstw:

• Wymóg osiągnięcia co najmniej 30% wzrostu wartości sprzedaży produktów w stosunku do roku bazowego jest zbyt wysoki. W obecnej perspektywie w stosownych działaniach wzrost GVA był o minimum 10% (Modernizacja), SO – 20% (Restrukturyzacja). Proponowany wzrost jest zbyt drastyczny. Wydaje się, iż odpowiednim będzie 20 % i taki proponujemy. Ponadto zbyt rygorystyczne są preferencje wyboru operacji. Bezasadne jest wykluczenie gospodarstw produkujących trzodę chlewną. Nieprawdą jest, że wszystkie mniejsze gospodarstwa mają problem z utrzymaniem wymogów bioasekuracyjnych.

23. Rozdział 5. Rozważane działania (interwencje)

– Dopłaty do składek ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich:

• Należy zwiększyć wysokość wsparcia na gospodarstwo do 2000 euro.

24. Rozdział 5. Rozważane działania (interwencje) – Dofinansowanie Funduszy Ubezpieczeń Wzajemnych:

• Wypłaty odszkodowań w ramach funduszy zapewnią producentom rolnym uzyskanie dochodu z produkcji rolniczej pomimo wystąpienia strat w produkcji spowodowanych wystąpieniem niekorzystnych zjawisk klimatycznych, chorób zwierząt lub roślin, inwazji szkodników lub straty spowodowane przez działanie podjęte zgodnie z dyrektywą 2000/29/WE w celu zwalczania lub powstrzymania choroby roślin lub szkodników lub skutków incydentu środowiskowego. – brak jest natomiast mechanizmu rekompensującego rolnikom niskie ceny za produkty (fundusz stabilizacji cen).

25. Rozdział 5. Rozważane działania (interwencje)

– Tworzenie i rozwój grup producentów rolnych i organizacji producentów:

• Wsparciem powinny być objęte wszystkie grupy producentów rolnych bez wyjątku, tj. sektory dotyczące drobiu, owoców, warzyw, pszczelarstwa.

26. Rozdział 5. Rozważane działania (interwencje)

– Doskonalenie zawodowe rolników:

• W naszej opinii beneficjentami tego działania oprócz wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego powinny zostać izby rolnicze oraz inne instytucje np. na zasadzie konsorcjów. Izby rolnicze dysponują doradcami, którzy również mogliby włączyć się w te działania.

27. Rozdział 5. Rozważane działania (interwencje)

– Doskonalenie zawodowe kadr doradczych:

• W naszej opinii wśród beneficjentów powinny zostać uwzględnione izby rolnicze. Ponadto w dobie dzisiejszych zmian przepisów działanie to powinno być skierowane nie tylko dla doradców, którzy doradztwem zajmują się nie dłużej niż 3 lata. W przypadku tych doradców, którzy już doradzają 12 lat – to działanie nie będzie skierowane do nich? Istnieje potrzeba szkolenia wszystkich doradców, którzy wykazują chęć podnoszenia swoich kwalifikacji bez określania ilości stażu w pracy. Działanie jak najbardziej potrzebne, ponieważ daje możliwości rozwoju doradców np. poprzez studia podyplomowe, które są uwzględnione. Dobrym działaniem w okresie programowania 2014 – 2020r. była możliwość skorzystania ze studiów podyplomowych dla doradców rolnych pt. Ekonomia gospodarstwa rolnego współfinansowanego przez unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich m.in. przez Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej w Warszawie. Takie działania powinny zostać i dawać możliwości rozwoju kadry doradczej. Kolejny zapis mówiący, iż zatrudnienie na pod-

stawie umowy o pracę na pełny etat doradców rolniczych, z których co najmniej 50 % znajduje się na listach doradców prowadzonych przez CDR- dyskwalifikuje pracowników izb rolniczych. Przykład: w Izbie Rolniczej Województwa Łódzkiego jest 16 osób zatrudnionych, gdzie doradcami rolnymi wpisanymi na listę jest 4 pracowników. Warunek ten będzie zaporowy dla osób, które rzeczywiście chciałyby z takiej formy pomocy skorzystać.

28. Rozdział 5. Rozważane działania (interwencje) – LEADER (Rozwój lokalny kierowany przez społeczność):

• W naszej opinii w projekcie Planu mowa jest o działaniach na rozpoczęcie prowadzenia działalności gospodarczej, a brak działania na Rozwinięcie działalności gospodarczej na terenie wiejskim. To działanie również powinno być uwzględnione. Ponadto z naszych doświadczeń i częstych rozmów z osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność gospodarczą na terenach wiejskich dobrym działaniem, które było kierowane właśnie do takich przedsiębiorców z sektora MŚP było działanie „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw„ na terenach wiejskich w okresie programowania ROW 2007- 2013. Było to działanie, które nakierowane było na zatrudnianie osób w takich firmach działających na terenie wiejskich. Powrót do tego działania w naszej opinii zwiększyłby ilość osób zatrudnianych w małych przedsiębiorstwach działających na terenach wiejskich a tym samym zmniejszyłoby się bezrobocie na terenach wiejskich. Jeśli chodzi co do założeń działania na Premie na rozpoczęcie pozarolniczej działalności gospodarczej to powinno to zostać na zasadach jakie były do tej pory. Działanie to było bardzo dobre i dawało możliwości rozwoju pozarolniczej działalności gospodarczej przy okazji prowadzenia gospodarstwa. W 99% były to działalności związane np. z prowadzeniem zakładów stolarskich, mechanicznych, świadczeniem usług dla rolnictwa – np. firmy kurierskie itp.

29. Załącznika 6 – Normy GAEC określone na poziomie krajowym w ramach warunkowości:

• GEAC 6 - rolnicy, którzy posiadają w swoich gospodarstwach grunty orne lub rośliny wieloletnie na stokach o nachyleniu $\geq 20\%$ zostaną zobligowani do ponoszenia wysokich nakładów finansowych na utrzymanie zielonej okrywy lub zapewnienie ściółki w międzyrzędach. Rolnicy posiadający grunty o takim nachyleniu niejednokrotnie wykonują zabiegi agrotechniczne, które ograniczają erozję glebową na tym terenie, wobec czego zasadne staje się wprowadzenie odstępstwa dla gospodarstw realizujących zabiegi przeciwe-rozyjne na swoich ziemiach. Ponadto rolnicy na swoich terenach nie będą mogli wykorzystywać potencjału ekonomicznego użytków rolnych w gospodarstwie.

• GEAC 8 - ograniczenie uprawiania kukurydzy na tej samej działce przez maksymalnie 5 lat spowodu-

je w wielu gospodarstwach ogromny problem z pozyskaniem paszy wysokobiałkowej dla zwierząt. Ponadto należy zauważyć, iż kukurydza coraz częściej uprawiana jest po różnych przedplonach, wobec czego obligatoryjny obowiązek zmianowania kukurydzy powinien być wykreślony. Rolnicy w przypadku niesprzyjających warunków atmosferycznych niejednokrotnie przeznaczają kukurydżę na zielonkę, na ziarno i odwrotnie.

• GEAC 9 - wprowadzenie obowiązku utrzymywania elementów proekologicznych w gospodarstwach powyżej 10ha użytków rolnych dla wszystkich rolników nawet tych, którzy będą realizowali ekoschematy jest nieuzasadnionym. Należy zauważyć, iż w aktualnym PROW rolnicy gospodarujący na powierzchni powyżej 15 ha użytków ornych, zobligowani są do utrzymywania obszarów proekologicznych i otrzymują za to płatność, która jest częścią płatności za zielenienie. Natomiast po wprowadzeniu powyższych zasad będą zobowiązani do spełnienia dodatkowych warunków, bez otrzymania za to dodatkowej płatności. Propozycje dotyczące ekoschematów i warunkowości są połączeniem obecnie obowiązujących zasad wzajemnej zgodności z zazielenieniami. Rolnicy posiadający gospodarstwa powyżej 10 ha gruntów ornych będą zmuszeni do utrzymania powyżej 5 % powierzchni gruntów rolnych w formie nieprodukcyjnej w postaci ugorów, zadrzewień, rowów, czy w formie międzyplonów lub upraw wiążących azot, ale uprawianych bez środków ochrony roślin. Uprawa roślin wiążących azot, a więc bobiku, soi, grochu bez użycia środków ochrony roślin z agrotechnicznego punktu widzenia jest niemożliwa, a ekonomicznego, zbyt kosztowna dla gospodarstwa (koszt uprawy, zakupu nasion). Ponieważ uzyskanie 5% powierzchni nieprodukcyjnej w postaci zadrzewień, oczek wodnych, rowów, miedz i innych elementów krajobrazu przylegających do gruntów rolnych jest bardzo trudne do osiągnięcia, efektem będzie albo uprawa roślin wiążących azot albo poprzez ugorowanie. Z uwagi na wysoką wartość paszową roślin wiążących azot i doskonałe działanie strukturotwórcze na glebę intencją państw członkowskich powinna być zachęta rolników do ich uprawy a nie utrudnianie. Z jednej strony proponowana jest dodatkowa płatność do uprawy tych roślin w ramach płatności bezpośrednich, a z drugiej strony zniechęcanie do ich uprawy w ramach zazielenień. Proponujemy umożliwienie dokonania jednego zabiegu herbicydowego w uprawach wiążących azot/strączkowe/ prowadzonych na obszarach proekologicznych/GEAC9/. Zabieg ten mógłby być wykonany tylko i wyłącznie zalecanym środkiem ochrony roślin. Jednocześnie proponujemy uwzględnienie w elementach nieprodukcyjnych powierzchni gruntów wyłączonych z produkcji międzyrzędzi w chmielnikach i sadach. Należy też tu włączyć lasy istniejące i powstałe w ramach PROW.

• GEAC 10 - zakaz przekształcania użytków zielonych na obszarach NATURA 2000 w większości przypadków wydaje się racjonalny, jednak doświadczenie ostatnich lat pokazało, iż należy wprowadzić odstępstwo od obligatoryjnego zakazu, gdyż wiele użytków zielonych nie przedstawia żadnej wartości ekologicznej, gdyż rokrocznie łąka wysycha lub wymarza, dlatego oczywistym jest przeznaczenie tego terenu pod inną uprawę. Wobec czego zasadnym wydaje się uprawianie kierownika ARIMR do wprowadzenia odstępstwa od zakazu przekształcania.

Źródło: KRIR

Zdjęcia: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/future-cap_pl

Konkurs dla Kół Gospodyń Wiejskich o nagrodę Małżonki Prezydenta RP

„Koła Gospodyń Wiejskich to absolutnie polski fenomen. To bardzo ważne, żeby idąc z duchem czasu, kultywować lokalną tożsamość i pielęgnować tradycje. Bardzo za to dziękuję.”

Małżonka Prezydenta RP
Agata Kornhauser-Duda
1 października 2020 r.

Konkurs dla Kół Gospodyń Wiejskich o Nagrodę Małżonki Prezydenta RP organizowany jest przez Kancelarię Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Zainicjowany przez Małżonkę Prezydenta RP – Agatę Kornhauser-Dudę, został objęty Jej Honorowym Patronatem. Nadrzędnym celem Konkursu jest ukazanie wielopłaszczyznowej działalności Kół Gospodyń Wiejskich w obszarach: społecznym, kulturalnym oraz edukacyjnym.

Konkurs ma także na celu prezentację i promocję aktywności KGW w zakresie:

- działań prospołecznych, które spajają i aktywizują lokalne społeczności oraz wpływają na rozwój przedsiębiorczości kobiet,
  - kultywowania, popularyzowania i utrwalania najbardziej wartościowych kulturowych tradycji regionalnych, m.in. folkloru, tradycji kulinarnych oraz działalności rękodzielniczej,
  - przekazywania zainteresowania twórczością ludową kolejnym pokoleniom oraz wychowania młodzieży w duchu poszanowania tradycyjnych wartości.
- Uczestnikami Konkursu mogą zostać Koła Gospodyń Wiejskich, o których mowa w ustawie

z dnia 9 listopada 2018 r. o kołach gospodyń wiejskich (Dz.U. 2018 poz. 2212, z późn. zm.) oraz zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Kół Gospodyń Wiejskich (KRKGW), prowadzonym przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Konkurs składa się z dwóch etapów:

- wojewódzkiego do 23 marca
- ogólnopolskiego

W ramach Konkursu wyłonione zostaną najlepsze w Polsce Koła Gospodyń Wiejskich, których działalność przyczynia się do budowania lokalnych więzi wspólnotowych oraz rozwoju tożsamości regionalnej.

Ogłoszenie zwycięzców Konkursu oraz wręczenie nagród nastąpi podczas Dożynek Prezydenckich w Pałacu Prezydenckim w Warszawie.

Szczegółowe informacje dotyczące warunków uczestnictwa w Konkursie oraz zasad przeprowadzenia Konkursu, znajdują się w Regulaminie Konkursu. Całość dokumentacji na stronie: <https://www.prezydent.pl/pierwsza-dama/konkurskgw/>

W przypadku pytań prosimy o kontakt poprzez adres e-mail: konkurs.KGW@prezydent.pl.

Źródło: www.prezydent.pl/pierwsza-dama/konkurskgw/

XI Ogólnopolski Konkurs Plastyczny dla Dzieci - termin nadsyłania prac do 31 marca

W imieniu dyrekcji Oddziału Regionalnego KRUS w Łodzi zapraszamy do udziału XI edycji Ogólnopolskiego Konkursu Plastycznego dla Dzieci „Bezpiecznie na wsi mamy - od 30 lat z KRUS wypadkom zapobiegamy”. Honorowy Patronat nad Konkursem sprawuje Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a wsparcia organizacyjnego udzielają: Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Państwowa Inspekcja Pracy, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa. Partnerem strategicznym Konkursu jest Poczta i Towarzystwo Ubezpieczeń Wza-

jemnych. Patronat medialny sprawują: TVP 1, platforma informacyjna AgroNews.com.pl, dwutygodnik Agro Serwis, Gospodarz.pl - Twój Portal Rolniczy, Tygodnik Poradnik Rolniczy, Rolniczy Przegląd Techniczny, Wieści Rolnicze - Portal dla rolników oraz Magazyn Rolniczy Agro Profil.

Hasło jedenastej edycji cieszącego się rokrocznie dużym zainteresowaniem dzieci konkursu nawiązuje do 30-letniej działalności prewencyjnej KRUS i związane jest z jubileuszem, który Kasa obchodzi w tym roku. Ponieważ oferta edukacyjna KRUS od początku działania instytucji kierowana jest rów-

nież do najmłodszych mieszkańców wsi, organizacja Konkursu pozwala sprawdzić ich wiedzę o bezpieczeństwie pracy i zagrożeniach wypadkowych w gospodarstwach rolnych.

Celem działania kierowanego do uczniów wiejskich szkół podstawowych jest promowanie pozytywnych zachowań związanych z przebywaniem i zabawą dzieci na terenie gospodarstwa rolnego. Zadanie konkursowe polega na wykonaniu dwuwymiarowej pracy plastycznej w formacie A-3, w dowolnej technice, obrazującej sposoby zapobiegania wypadkom przy pracy w gospodarstwie rolnym oraz rolniczym chorobom zawodowym.

Autorzy najciekawszych prac, na każdym etapie Konkursu, otrzymają nagrody ufundowane przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, współorganizatorów i patronów Konkursu. Prace laureatów będą publikowane również w materiałach popularyzatorskich Kasy.

W przypadku pytań prosimy o kontakt z Przemysławem Kraską z Oddziału Regionalnego KRUS w Łodzi

+48 502 745 030

+48 42 665 07 13

przemyslaw.kraska@krus.gov.pl

Źródło: KRUS w Łodzi

Lista odmian zalecanych do uprawy na 2021 rok

Właściwie dobrana odmiana jest jednym z głównych czynników warunkujących zwiększenie produkcji roślinnej we współczesnym rolnictwie. Jest też jednocześnie najtańszym sposobem zwiększenia produkcji rolniczej, gdyż nie generuje dodatkowych nakładów, a może przynieść wymierne korzyści produkcyjne.

Dopływ nowych odmian krajowych i zagranicznych stwarza zapotrzebowanie na niezależną i obiektywną informację o odmianach. Taką informację dają wyniki doświadczeń Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego (PDO), prezentujące wiarygodne dane o wartości gospodarczej i użytkowej odmian wpisanych, zarówno do Krajowego Rejestru (KR), jak i Wspólnotowego Katalogu Odmian (CCA). Głównym zadaniem PDO jest umożliwienie trafego wyboru odmian najlepiej dostosowanych do lokalnych warunków gospodarowania.

Efektywną formą rekomendacji odmian najbardziej odpowiednich do praktyki rolniczej są Listy Odmian Zalecanych (LOZ) do uprawy w warunkach województwa łódzkiego. W 2016 roku Centralny Ośrodek Badań Odmian Roślin Uprawnych (COBORU) w Słupi Wielkiej opracował nowatorski program zwany „Inicjatywą białkową COBORU”. Innowacje dotyczyły tradycyjnych, rodzimych roślin białkowych: grochu siewnego, bobiku, łubinu wąskolistnego, łubinu żółtego oraz soi. Nadrzędnym celem powstania inicjatywy było zwiększenie powierzchni uprawy roślin białkowych dla poprawy bilansu paszowego w kraju.

Należy podkreślić, że LOZ powstaje dzięki znaczącemu wsparciu merytorycznemu i finansowemu programu Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego przez Partnerów Ustawowych tj. Samorządu Województwa Łódzkiego i Łódzkiej Izby Rolniczej.

Dr inż. Przemysław Majchrowski
Dyrektor COBORU Stacja Doświadczalna
Oceny Odmian w Sulejowie
www.sulejow.coboru.gov.pl

*Niech czas Świąt Wielkiej Nocy
przepełniony będzie obecnością bliskich,
a blask Zmartwychwstałego Chrystusa rozjaśni codzienność
i pomoże przetrwać trudny.
Niech moc Zmartwychwstania napełni nas siłą
i wiarą w drugiego człowieka.
Radosnych Świąt Wielkanocnych!*

*Przemysław Majchrowski
Dyrektor SDOO w Sulejowie*

LISTA ODMIAN ZALECANYCH

LISTA ODMIAN ZALECANYCH DO UPRAWY W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM NA ROK 2021

PSZENICA OZIMA			
Lp.	Odmiana	Rok wpisania na LOZ	Wartość Technologiczna
1.	Artist	2016	chlebowa
2.	Euforia	2020	jakościowa chlebowa
3.	Medalistka	2018	chlebowa
4.	Opoka	2021 ^R	jakościowa chlebowa
5.	Owacja	2019	chlebowa
6.	Plejada	2021	chlebowa
7.	RGT Kilimanjaro	2017	jakościowa chlebowa
8.	SY Dubaj	2021 ^R	jakościowa chlebowa
9.	Venecja	2021 ^R	chlebowa
PSZENŻYTO OZIME			
Lp.	Odmiana	Rok wpisania na LOZ	Typ odmiany
1.	Belcanto	2021	pastewna
2.	Carmelo	2020	pastewna
3.	Meloman	2016	pastewna
4.	Octavio	2019	pastewna
5.	Sekret	2020	pastewna
6.	Tadeus	2019	pastewna
7.	Trapero	2017	pastewna
8.	Toro	2021	pastewna
ŻYTO OZIME			
Lp.	Odmiana	Rok wpisania na LOZ	Typ odmiany
1.	Dańkowskie Granat	2021	populacyjna
2.	Dańkowskie Skand	2020	populacyjna
3.	Dańkowskie Turkus	2019	populacyjna
4.	KWS Berado	2021 ^R	mieszańcowa
5.	KWS Dolaro	2018	mieszańcowa
6.	KWS Serafino	2019	mieszańcowa
7.	KWS Trebiano	2021	mieszańcowa
8.	Piano	2021	mieszańcowa
9.	Reflektor	2021	populacyjna
10.	SU Performer	2021	mieszańcowa
JĘCZMIENŃ OZIMY			
Lp.	Odmiana	Rok wpisania na LOZ	Typ odmiany
1.	Jakubus	2019	pastewna
2.	KWS Astaire	2019	pastewna
3.	KWS Kosmos	2018	pastewna
4.	Mirabelle	2021	pastewna
5.	SU Lautine	2021 ^R	pastewna 2 rzędowa
6.	Zita	2020	pastewna 2 rzędowa
RZEPAK OZIMY			
Lp.	Odmiana	Rok wpisania na LOZ	Typ odmiany
1.	Absolut	2021	mieszańcowa
2.	Ambassador	2021 ^R	mieszańcowa
3.	Architect	2019	mieszańcowa
4.	Arkansas	2020	mieszańcowa
5.	Artemis	2021 ^R	mieszańcowa
6.	Birdy	2018	populacyjna
7.	Derrick	2020	populacyjna
8.	DK Expiro	2018	mieszańcowa
9.	Duke	2021 ^R	mieszańcowa
10.	ES Imperio	2020	mieszańcowa
11.	Galileus	2020	populacyjna
12.	Gemini	2021 ^R	populacyjna
13.	Luciano KWS	2021 ^R	mieszańcowa
JĘCZMIENŃ JARY			
Lp.	Odmiana	Rok wpisania na LOZ	Typ odmiany
1.	Adwokat	2021 ^R	pastewna
2.	Avatar	2021	pastewna
3.	Farmer	2020	pastewna
4.	KWS Fantex	2021	pastewna
5.	Mecenas	2021	pastewna
6.	MHR Fajter	2020	pastewna
7.	Pilote	2019	pastewna
8.	Radek	2019	pastewna
9.	Runner	2020	pastewna
10.	Teksas	2018	pastewna

PSZENICA JARA			
Lp.	Odmiana	Rok wpisania na LOZ	Wartość Technologiczna
1.	Alibi	2021	chlebowa
2.	Aura	2021 ^R	jakościowa chlebowa
3.	Goplana	2016	jakościowa chlebowa
4.	Harenda	2016	chlebowa
5.	Merkawa	2021	jakościowa chlebowa
6.	Rusałka	2017	jakościowa chlebowa
7.	WPB Troy	2021 ^R	jakościowa chlebowa
OWIES			
Lp.	Odmiana	Rok wpisania na LOZ	Typ odmiany
1.	Agent	2021	nizinna
2.	Bingo	2010	nizinna
3.	Figaro	2021	nizinna
4.	Kozak	2018	nizinna
5.	Nawigator	2016	nizinna
6.	Pablo	2021	nizinna
7.	Rambo	2021 ^R	nizinna
8.	Refleks	2021	nizinna
PSZENŻYTO JARE			
Lp.	Odmiana	Rok wpisania na LOZ	Typ odmiany
1.	Hugo	2019	pastewna
2.	Mamut	2017	pastewna
ZIEMNIAK – odmiany bardzo wczesne			
Lp.	Odmiana	Rok wpisania na LOZ	Typ odmiany
Zbiór wczesny (po 40 dniach od wschodów)			
1.	Denar	2009	AB
2.	Riviera	2017	A-AB
3.	Werbena	2021 ^R	B
Zbiór po zakończeniu wegetacji			
1.	Denar	2009	AB
2.	Impresja	2020	A-AB
ZIEMNIAK – odmiany wczesne			
1.	Bellarosa	2010	B
2.	Ignacy	2020	B
3.	Michalina	2011	B
4.	Vineta	2007	AB
ZIEMNIAK – odmiany średniowczesne			
1.	Jurek	2020	B-BC
2.	Otolia	2021	BC
3.	Satina	2007	B
4.	Tajfun	2007	B-BC
KUKURYDZA – użytkowanie na ziarno			
Lp.	Odmiana	Rok wpisania na LOZ	FAO
odmiany wczesne			
1.	ES Yakari	2021	220
2.	Mas 11K	2021	210
3.	RGT Bernaxx	2021 ^R	230
odmiany średniowczesne			
1.	Casandro	2020	240
2.	ES Inventive	2021	240
3.	Farmezzo	2020	250
4.	Grigri CS	2021 ^R	250
5.	Henley	2021	240
6.	Plantus	2019	240
odmiany średniopóźne			
1.	ES Faraday	2020	260
2.	ES Hatrick	2021 ^R	260
KUKURYDZA – użytkowanie na kiszonkę			
Odmiany wczesne			
1.	Astardo	2021	230
2.	Ligato	2020	230
3.	Tipico	2021 ^R	230
Odmiany średniowczesne			
1.	Brigado	2019	250
2.	ES Watson	2021 ^R	250
Odmiany średniopóźne			
1.	Baobi CS	2021 ^R	250
2.	Hardware	2021	260

SOJA			
Lp.	Odmiana	Rok wpisania na LOZ	Typ odmiany
1.	Abelina	2018	średniowczesna
2.	Acardia (CCA)	2020	późna
3.	Aurelina	2021	późna
4.	Erica	2021	wczesna
5.	Moravians	2021	średniowczesna
6.	Obelix (CCA)	2021	średniowczesna
7.	Sirelia (CCA)	2019	średniowczesna
GROCH SIEWNY			
Lp.	Odmiana	Rok wpisania na LOZ	Typ odmiany
1.	Arwena	2020	ogólnoużytkowa
2.	Astronoute	2019	ogólnoużytkowa
3.	Batuta	2019	ogólnoużytkowa
4.	Mandaryn	2020	ogólnoużytkowa
5.	Milwa	2021	pastewna
6.	Tarchalska	2019	ogólnoużytkowa
BOBIK			
Lp.	Odmiana	Rok wpisania na LOZ	Typ odmiany
1.	Albus	2019	niskotaninowa
2.	Amigo	2021	niskotaninowa
3.	Apollo	2021	wysokotaninowa
4.	Capri	2021	wysokotaninowa
ŁUBIN WĄSKOLISTNY			
Lp.	Odmiana	Rok wpisania na LOZ	Typ odmiany
1.	Agat	2021	niskoalkaloidowa
2.	Dalbor	2019	niskoalkaloidowa
3.	Homer	2020	niskoalk. samok.
4.	Roland	2019	niskoalkaloidowa
ŁUBIN ŻÓŁTY			
Lp.	Odmiana	Rok wpisania na LOZ	Typ odmiany
1.	Bursztyn	2020	niesamokończąca
2.	Diament	2020	niesamokończąca
3.	Mister	2021	niesamokończąca
4.	Puma	2021	niesamokończąca

R - wstępna rekomendacja

- Lista odmian zalecanych do uprawy na obszarze województwa (LOZ) została sporządzona w oparciu o wieloletnie wyniki doświadczeń odmianowych prowadzonych w ramach Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego w województwie łódzkim do roku 2020.
- Odmiany umieszczone na „liście” wykazały w ostatnich latach dużą przydatność do uprawy w warunkach naszego województwa i zasługują na znaczący udział w uprawie.
- Stwierdzona w czasie badań duża wartość tych odmian daje większą gwarancję uzyskania lepszych efektów gospodarczych niż uprawa innych odmian.

Ubezpieczenie następstw nieszczęśliwych wypadków

Wypadki mogą przydarzyć się w każdym miejscu i w każdym czasie, w domu, w pracy, na ulicy, w samochodzie, w dzień i w nocy.... Nie sposób przewidzieć i uniknąć wszystkich pułapek, jakie na nas czyhają, możemy jednak zabezpieczyć się przed ich finansowymi skutkami dzięki Ubezpieczeniu Następstw Nieszczęśliwych Wypadków wykupionemu w Towarzystwie Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW”. Zmniejszymy lub nie poniesiemy w ogóle finansowych konsekwencji związanych z nieszczęśliwym wypadkiem i uzyskamy fundusze na fachową pomoc, dodatkowe środki ortopedyczne, rehabilitację, zwrot kosztów leczenia, a nawet gdy zaistnieje taka konieczność - zwrot kosztów przekwalifikowania zawodowego.

Ubezpieczenie Następstw Nieszczęśliwych Wypadków, oferowane przez Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW”, jest zawierane na okres **12 miesięcy**. Istnieje jednak możliwość wykupienia ochrony ubezpieczeniowej tylko na kilka dni lub tygodni np. w przypadku wyjazdu na wczasy lub wycieczkę. Zakres ubezpieczenia obejmuje świadczenia, związane z wypadkami, jakie zaistnieją zarówno na terenie całego kraju, jak i poza jego granicami. Umowa ubezpieczenia w podstawowym zakresie obejmuje następstwa nieszczęśliwych wypadków, polegające na uszkodzeniu ciała lub rozstroju zdrowia oraz powodujących trwałe uszczerbek na zdrowiu lub śmierć ubezpieczonego. Zakresem ubezpieczenia objęta jest także odpowiedzialność za zawał serca i udar mózgu, który wystąpił u Ubezpieczonego w trakcie trwania umowy. W razie spełnienia przesłanek odpowiedzialności Towarzystwa, istnieje możliwość zwrotu kosztów nabycia środków pomocniczych i wyrobów ortopedycznych, kosztów niezbędnych operacji plastycznych, przeprowadzonych w związku z zaistniałym wypadkiem a także kosztów przysposobienia zawodowego poszkodowanego. Ochrona ubezpieczeniowa może zostać rozszerzona, o świadczenie z tytułu pobytu w szpitalu będącego skutkiem nieszczęśliwego wypadku, czyli tzw. diety szpitalną oraz zwrot kosztów leczenia poniesionych na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Ubezpieczenie można rozszerzyć o świadczenie z tytułu poważnego zachorowania,

a także o podwyższone świadczenie w przypadku śmierci Ubezpieczonego będącej skutkiem wypadku komunikacyjnego. TUW „TUW”, oferuje też rozszerzenie ochrony ubezpieczeniowej o zwrot kosztów pogrzebu Ubezpieczonego. Warunkiem wypłaty świadczeń z umowy ubezpieczenia jest stwierdzenie zaistnienia związku przyczynowo - skutkowego pomiędzy nieszczęśliwym wypadkiem, a trwałym uszczerbkiem na zdrowiu lub śmiercią Ubezpieczonego. Świadczenie z tytułu trwałego uszczerbku na zdrowiu będącego następstwem nieszczęśliwego wypadku wypłacane jest w wysokości równej 1% sumy ubezpieczenia za każdy określony procent trwałego uszczerbku. Maksymalna kwota wypłaty nie może przekroczyć 100% sumy ubezpieczenia. Stopień trwałego uszczerbku ustalany jest na podstawie przedstawionej dokumentacji medycznej oraz „Tabeli norm oceny procentowej trwałego uszczerbku na zdrowiu wskutek nieszczęśliwego wypadku”. Tabela dostępna jest w każdej jednostce terenowej oraz na stronie internetowej Towarzystwa (www.tuw.pl). Nie ma konieczności badania Ubezpieczonego przez lekarza orzecznika powołanego przez Towarzystwo.

W uzasadnionych przypadkach istnieje możliwość skierowania poszkodowanego do lekarza orzecznika. Świadczenie z tytułu śmierci Ubezpieczonego wskutek nieszczęśliwego wypadku wypłacane jest w wysokości 100% sumy ubezpieczenia osobie Uprawnionej do jego otrzymania. Towarzystwo zwraca na podstawie

przedstawionych faktur i rachunków: koszty związane z leczeniem i rehabilitacją, koszty nabycia środków pomocniczych i ortopedycznych oraz koszty przysposobienia zawodowego inwalidów do wysokości nie wyższej niż 25 % sumy ubezpieczenia. Zwrot kosztów wykonanych operacji plastycznych następuje analogicznie, w wysokości poniesionych kosztów, aż do 25% sumy ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków, jednak do wysokości maksymalnie 2500 złotych. Łączna wartość świadczeń podstawowych wypłaconych w okresie ubezpieczenia nie może przekroczyć sumy ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków, jaka została określona w dokumencie ubezpieczeniowym. Warto jednak pamiętać, że wysokość świadczeń jest ściśle powiązana z sumą ubezpieczenia. Nie wszystkie zdarzenia objęte są ochroną ubezpieczeniową. Świadczenie nie zostanie wypłacone, gdy nieszczęśliwy wypadek zaistniał w stanie po użyciu alkoholu, w stanie nietrzeźwości albo po użyciu narkotyków, środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu narkomanii, jeśli miało to wpływ na zaistnienie wypadku ubezpieczeniowego; wskutek wyczynowego uprawiania sportu lub w skutek uprawiania sportów wysokiego ryzyka, w wyniku udziału ubezpieczonego w strajkach, rozruchach, zamieszkach. Z odpowiedzialności wyłączone są także co do zasady następstwa chorób zawodowych, tropikalnych oraz wszelkich chorób lub stanów chorobowych, wyjątkiem są poważne choroby zdefiniowane w klauzuli dodatkowej, wymagającej opłacenia dodatkowej składki.

Pamiętajmy o tym, że dobrze wybrane Ubezpieczenie Następstw Nieszczęśliwych Wypadków jest rozwiązaniem, z którego warto korzystać, tym bardziej, że z każdego z zawartych ubezpieczeń NNW otrzymamy niezależne świadczenia – dopuszczalna jest tutaj kumulacja świadczeń – czyli mówiąc praktycznie: ile posiadamy umów NNW, tyle otrzymamy świadczeń. Aby świadczenie z ubezpieczenia NNW było relatywnie wysokie, należy korzystać z ubezpieczeń z wysoką sumą ubezpieczenia, od której uzależniona jest wysokość świadczenia w razie zaistnienia wypadku.

Zapraszamy do naszego Biura i Oddziałów.

**TOWARZYSTWO
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH**
T U W

Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW”

Biuro Regionalne w Łodzi

ul. Swojska 4, 91-342 Łódź

tel. 42 640-69-80

e-mail: lodz@tuw.pl

www.tuw.pl

Informacja stanowi materiał promocyjny Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW” z siedzibą: 02-793 Warszawa, ul. H. Raabego 13

*z okazji zbliżających się Świąt Wielkanocnych
składamy najserdeczniejsze życzenia:
dużo zdrowia, radości, smacznego jajka,
mnóstwo wiosennego słońca oraz samych sukcesów
dla naszych Członków i Partnerów*

Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW”

www.tuw.pl

Informacja stanowi materiał Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW” z siedzibą w Warszawie 02-793, ul. Raabego 13.

Palmy Wielkanocne

Niedziela Palmowa jest niedzielą poprzedzającą Święta Wielkanocne. Upamiętnia ona uroczysty wjazd Jezusa do Jerozolimy. W tym dniu wierni w kościołach święcą palmy, które są pamiątką tego wydarzenia. W dawnych ludowych wierzeniach mówiono o odrodzeniu się przyrody do życia wraz z końcem zimy a początkiem wiosny. Palma jest przejawem piękna i wspaniałych wartości: dawnego zwyczaju, miłości do życia, więzi współczesności z przeszłością.

Robieniem palm w rejonie opoczyńskim, w którym mieszkam, zajmują się głównie panie. Często są one zrzeszone w kołach gospodyń wiejskich, gdzie podczas spotkań przekazują sobie z pokolenia na pokolenie doświadczenie i umiejętności robienia tradycyjnych potraw, czy też właśnie tworzenia Palm Wielkanocnych. U mnie w domu robienie palm właśnie zapoczątkowane zostało w momencie utworzenia w naszej miejscowości takiego koła gospodyń wiejskich. Na spotkaniach starsze bardziej doświadczone członkinie pokazały nam jak wije się tradycyjne palmy opoczyńskie. Gospodynie już od lipca przygotowują się do tego święta. Po żniwach zbierają z pól i mokradł gałązki palmy, która posłuży, jako baza do palmy. W dzisiejszych czasach do palm dokłada się również len i kolorowe trawki, które można zakupić na sławnym w całym województwie odpuszcie na Świętego Michała w Studziannie, w gminie Poświętne.

Po okresie Bożego Narodzenia panie zaczynają tworzyć kwiaty z bibuły i krepiny. Każda gospodyni ma

Marianna Dólnikiewicz

swoje tajniki i ulubione wzory kwiatów w swoich palmach, takie jak: stokrotki, róże, konwalie, kwiaty jabłoni, krokusy, które swych kolorystyką i wyglądem przypominają żywe rośliny.

W okresie Wielkiego Postu zaczynamy wicie palm. Z gałązek palmy, lnu, trawek, gałązek wierzbowych (zwanych potocznie baziami) czasem bukszpanu i kwiatów powstają piękne kolorowe palmy. W powiecie opoczyńskim organizowany jest konkurs na najpiękniejszą tradycyjną Palmę Wielkanocną, na którym twórczynie ludowe prezentują swoje palmo-

we dzieła. Na tydzień przed Niedzielą Palmową Miejski Dom Kultury organizuje kiermasz wielkanocny, podczas którego mieszkańcy powiatu mogą zakupić palmy, pisanki i inne dekoracje wielkanocne od twórczyni ludowych z okolicy.

Palma Wielkanocna po poświęceniu i przyniesieniu do domu, miała chronić gospodarstwo i domowników od piorunów oraz wszelkiego zła. W wierzeniach ludowych wierzono, że palma pozostawiona na polu zapewnia lepszy urodzaj, a także ochronę przed szkodnikami i niepogodą. Zachowała się przepowiednia mówiąca, że: „Gdy w Palmową Niedzielę słońce świeci, będą pełne stodoły, beczki i sieci.”

Gabriela Wieczorek

*Zdrowych i wspaniałych
Świąt Wielkiej Nocy,
smacznego jajka w gronie rodzinnym
życzy
Zarząd i Pracownicy
Łódzkiego Rynku Hurtowego
„Zjazdowa” S.A.*

ŚWIEŻE I ZDROWE BO ZE ZJAZDOWEJ

Łódzki Rynek Hurtowy Zjazdowa S.A.

ul. Budy 4 91-610 Łódź tel.: 42 650 87 02 marketing@zjazdowa.com.pl

Wielkanoc w Łowickim

Stary Rynek 5/7, 99-400 Łowicz
tel. 46 837 39 28
www.muzeumlowicz.pl
sekretariat@muzeumlowicz.pl

Wesele, fragm. wycinanki, J. Grzegory, zbiory Muzeum w Łowiczu

Wielkanoc zwana dawniej Paschą to najważniejsze ze świąt chrześcijańskich. W kulturze ludowej Księżaków zamieszkujących region łowicki wiązało się z nią bogactwo obrzędów i zwyczajów. Nawiązywały one nie tylko do wydarzeń biblijnych - śmierci i zmartwychwstania Chrystusa, ale także do odwiecznego rytmu przyrody odradzającej się po okresie zimowym. Dla społeczności rolniczych żyjących na polskiej i łowickiej wsi Wielkanoc stanowiła początek roku rolniczego, była czasem przygotowań do pierwszych prac polowych, a poprzez praktyki obrzędowe i zabiegi o charakterze magicznym momentem zabezpieczenia przyszłych urodzajów i pomyślnego bytu dla rodziny.

Wstęp do obchodów Wielkanocy stanowiła Niedziela Palmowa zwana także Kwietną lub Wierzbną. Do dziś w tym dniu mieszkańcy regionu, tak jak ich przodkowie zanoszą do kościołów palmy, aby je poświęcić. Współcześnie wiele osób kupuje gotowe palemki o różnorodnych formach. Tradycyjne palmy miały nieduże rozmiary i w każdym gospodarstwie przygotowywano je samemu. Wierzono, że palma poświęcona w kościele, wykonana z gałązek wierzbowych z kwiatostanami - „kotkami”, bukszpanu, barwinka, dekorowana żywymi bądź bibułowymi kwiatami, nabiera ogromnej mocy. Uważano, że chroni od chorób, dlatego połykano wierzbowe kotki, czy gładzono gałązkami boki krów. Podczas burzy wystawiano palmę w oknie, aby ochronić dom od pożaru. Gałązki wierzbowe z poświęconych palem zatykano na miedzach pól, wkruszano do ziarna przeznaczonego do zasiewów wierząc, że zabezpieczą plony przed gradobiciem i szkodnikami.

Wielki tydzień był czasem intensywnej przygotowań do świąt. Sprzątano domostwa, bielono lub malowano na niebiesko ich ściany. Kobiety zdobiły wnętrza izb przygotowanymi wcześniej wycinankami, pająkami i bukietami z bibuły. Wyciągały ze skrzyń i wietrzyły pasiaste kieki, zapaski, spencerki i inne elementy świątecznej odzieży, która podkreślała uroczysty charakter Wielkanocy. Wielki Piątek był najsmutniejszym dniem w roku. Wie-

rzono, że śmierć Chrystusa przynosi chaos i zaburza odwieczny porządek świata, a zło ma szczególny przystęp do człowieka. Starano się je odstraszyć dźwiękiem wydawanym przez kołatki - drewniane instrumenty z kowadełkami. Biegały z nimi po wsiach grupy młodzieży czyniąc straszny hałas. Na znak żałoby wygaszano w domach ogień. W ten dzień udawano się także nad rzekę, by płynącą „żywą” wodą obmyć twarz i dłonie. Wierzono, że takie działanie przynosi zdrowie, daje urodę i siłę, a rzeka zabiera całe zło, które przyłgnęło do człowieka.

W Wielką Sobotę święcono pokarmy. Jeszcze na początku XX w. do krzyży przydrożnych lub kościołów zanoszono całe pożywienie przygotowane na święta. Do wielkich, wiklinowych koszy, wyłożonych białym obrusem, ozdobionych borówkami, barwinkiem czy widłakiem wkładano „święconkę”. Były to bochny chleba, wielkanocne placki barwione szafranem, masło, biały ser, gotowane szynki, kielbasa, „trzęsionka” - mięsna galareta z nówek wieprzowych, chrzan, i zdobione jaja. Te pokarmy spożywano po niedzielnej rezurekcji na uroczystym, świątecznym śniadaniu i rozdawano jako podarunek - dyngus.

W regionie łowickim do święcenia przygotowywano najczęściej jaja - tzw. byczki barwione na jeden kolor za pomocą łupin z cebuli, kory dębowej czy młodych pędów zbóż. Skorupki jaj oklejano także miniaturowymi, papierowymi wycinankami.

Po spokojnej niedzieli spędzonej w gronie rodzinnym nadchodził żywiołowy poniedziałek wielkanocny zwany Śmigusem - Dyngusem. W tym dniu kawalerowie udawali się do panien z tzw. oblewką. Polanie wodą uznawano za znak rychłego zamążpójścia. Woda miała zapewnić czystość, urodę i płodność kobiecie, która została nią polana. Na dawnej wsi łowickiej Wielkanoc była zwyczajowo przyjętym czasem zalotów i organizowania weseł. Chłopców chodzącym z „oblewką” przychylnie im dziewczęta wręczały dyngus w postaci zdobionych jaj.

Dyngus otrzymywały także grupki młodzieży chodzące po wsi z tzw. kurkiem dyngusowym. Był to początkowo żywy, później drewniany, kogut obwożony od gospodarstwa do gospodarstwa na dwukołowym wózku. Zwyczaj ten stanowił symboliczne wprowadzenie do wsi wiosny (kogut symbolizował budzącą się do życia przyrodę) i miał na celu zapewnienie przyszłych urodzajów oraz powodzenia we wszelkich pracach gospodarskich.

Chodzenie z kurkiem dyngusowym zniknęło z pejzażu łowickiej wsi, ale do dziś w regionie przetrwał wielkanocny zwyczaj obchodzenia granic pól z chorągiewkami. Grupy „Chorągwiarzy” - dorosłych mężczyzn, często należących do lokalnych straży pożarnych, wychodzą ze wsi tuż po północy z niedzieli na poniedziałek i procesyjnie, z zachowaniem z góry ustalonego porządku, wędrują po polach należących do gospodarzy. Niosą przed sobą chorągiew kościelną, która w ciągu roku jest używana także w czasie uroczystości religijnych i reprezentuje całą społeczność danej wsi. Niekiedy towarzyszy temu także stary zwyczaj palenia ognisk i zatykania w kopce graniczne i miedze palmowych gałązek.

Mieszkańcy regionu łowickiego, który zajmuje współczesne tereny powiatów: łowickiego i skierniewickiego kultywują wciąż niektóre obrzędy i zwyczaje przodków. Do zachowania wiedzy o zapomnianych tradycjach regionu w szczególnie sposób przyczynia się Muzeum w Łowiczu. Jedno z największych muzeów regionalnych w województwie łódzkim, gromadzi zbiory dotyczące m.in. kultury materialnej i duchowej Księżaków. Bogactwo tej kultury można poznawać zwiedzając ekspozycje stałe w gmachu głównym w Łowiczu i dwóch skansenach - w Łowiczu i Maurzycach, a także uczestnicząc w organizowanych przez instytucję warsztatach, lekcjach muzealnych czy licznych wydarzeniach o charakterze edukacyjnym.

Magdalena Bartosiewicz, Muzeum w Łowiczu

Kogutek dyngusowy, fragm. wycinanki, J. Łukawska, zbiory Muzeum w Łowiczu